

MILIONY NYNÍ ŽIJÍCÍCH LIDÍ NIKDY NEZEMŘOU

Předmluva

Díl první: Brožura *Miliony nyní žijících lidí nikdy nezemřou* – historický přehled

A: Část první: Stručný obsah brožury *Miliony nyní žijících lidí nikdy nezemřou*

B: Část druhá: Význam brožury

C: Část třetí: Rutherford a příchod Božího království v roce 1925

Díl druhý: Brožura *Miliony* z odstupe 80 let – pět základních problémů Svědků Jehovových

Závěr

Doslov

Použitá literatura

Příloha

Předmluva

V interní, více než tři sta stránkové publikaci „Poslové živé naděje“, která sloužila jako podklad pro zprávu o vývoji díla SJ v ročence SJ za rok 2000, se Eda Sobička, dlouholetý vedoucí představitel SJ v České republice, zmiňuje o svém setkání s bratrem Brodiem (str. 184). Ralph Brodie vystupuje v Edových pamětech jako spolupracovník bratra Rutherforda a „roztomilý starý bratr z kanadské odbočky“, se kterým se Eda setkal na mezinárodním sjezdu v Praze v roce 1991, kde s ním strávil celé dopoledne.

Shodou okolností jsem i já mohl při této příležitosti strávit s Ralphem Brodiem několik hodin v soukromém rozhovoru a musím říci, že to pro mě byla událost, na kterou jsem dodnes nezapomněl. Jedním z podstatných důvodů bylo to, že Ralph Brodie si vzhledem ke svému stáří (narodil se kolem roku 1910), desítkám let stráveným v celodobé službě pro organizaci SJ a osobním vazbám na čelné osobnosti SJ (od bratra Rutherforda přes Lea Greenleese a ostatní členy vedoucího sboru SJ) mohl dovolit říkat věci, které jsem do té doby od nikoho neslyšel. Z celé řady námětů považovaných za tabu si zřetelně vybavuji, jak se bez rozpaků rozpovídal o svých vzpomínkách na rok 1925:

Samozřejmě, že jsme tenkrát očekávali konec světa. Vzpomínám si, že jsem byl v té době ohromně zamilovaný do své spolužačky, která ale nebrala naše učení o konci světa vážně. Dobře jsem si uvědomoval, že když se k nám nepřidá, nebude žít, a protože jsem si svůj věčný život bez ní neuměl představit, dělal jsem všechno pro to, abych ji přesvědčil, že konec světa je tady a kdo tomu neuvěří, padne jako mrtvá moucha. Co jsem se kvůli ní naplakal! A vidíš, dneska se tomu už můžu jenom smát. Vůbec, my pomazaní, a nakonec všichni Svědkové Jehovovi, jsme se za ta léta ale navyváděli nesmyslných věcí. Když se Jehova na nás dívá, tak se kolikrát musí pěkně smát. (volná citace)

Nutno podotknout, že až do setkání s bratrem Brodiem jsem vůbec neměl ponětí, co rok 1925 v dějinách SJ znamenal, a při setkání samotném jsem si myslel, že mluvím se sice neškodným, ale pomateným starým člověkem. Jak takhle může mluvit o Boží pozemské organizaci? Jak může bez obalu diskutovat o věcech, o kterých jsem během svého velmi aktivního života ve společenství SJ, včetně let strávených velmi blízko vrcholu české organizační pyramidy, nikdy nic neslyšel – nepočítám-li pochvalné zmínky ve SV o tom, jak jsme již v roce 1925 předpověděli, že miliony *nyní*, to jest nikoli v roce 1925, ale například v roce 1991 žijících lidí, nikdy nezemřou?

Všemu jsem lépe porozuměl, když se mi o několik let později v pražském Betelu dostala do rukou devadesátistránková brožura „Miliony dnes žijících nikdy nezemřou“ (dále jen *Miliony*). Po jejím přečtení jsem pochopil, že Ralph Brodie nebyl pomatený starý bratr, ale pamětník událostí, o kterých bych měl vědět nejenom já, ale každý Svědek Jehovův. Hlavním důvodem této práce je tedy seznámit české Svědky Jehovovi s obsahem brožury „Miliony nyní žijících lidí nikdy nezemřou“, vydané v naší mateřštině v roce 1922. Brožura samotná je uvedena jako příloha, na kterou se čtenář může kdykoli obrátit. Teprve až tak učiní, bude moci sám posoudit, kolik humoru Jehova musí potřebovat nejen k tomu, aby se mohl smát – ale i k tomu, aby nad námi nezaplakal a nezlomil hůl.

Díl první: Brožura *Miliony nyní žijících lidí nikdy nezemřou* – historický přehled

A: Část první: Stručný obsah brožury *Miliony nyní žijících lidí nikdy nezemřou*

(Pozn: Při shrnutí jsem se snažil co nejvíce zachovat původní text, včetně stylu, gramatiky, velkých a malých písmen apod.)

- a1: konec světa v roce 1925 potvrzen návratem Židů do Palestiny
- a2: konec světa v roce 1925 potvrzen ubohým mravním stavem kněžstva
- a3: konec světa v roce 1925 potvrzen politickými událostmi
- a4: konec světa v roce 1925 a prostředek Boží
- a5: konec světa v roce 1925 a členství v církvích
- a6: konec světa v roce 1925 a jubilejní rok (milostivé léto)
- a7: konec světa v roce 1925 a miliony lidí, kteří přitom nikdy nezemřou
- a8: konec světa v roce 1925 je příležitostí kněžstva k nápravě
- a9: konec světa v roce 1925 pro miliony v té době žijících znamená věčný život
- a10: výběr textů z písemných důkazů pro celkový obsah

a1: Konec světa v roce 1925 potvrzen návratem Židů do Palestiny

Návrat Židů do Palestiny, ke kterému houfně dochází od vydání Balfourovy deklarace z roku 1917, je naplněním biblického proroctví. Jejich návrat do Zaslíbené země je zároveň jistým důkazem toho, že zanedlouho dojde ke zřízení Božího království na zemi. Cílem této brožury je dokázat, že se tak stane v době krátce po jejím napsání v roce 1918, a to proto, že v roce 1914 skončily časy národů. Podle textu 3. Mojž 26:18, který se má chápat jako sedm symbolických roků, z nichž každý obsahuje 360 let, měly tyto časy pohanů trvat 2520 let, a mají se počítat od roku 606 př. n. l. 3. Mojžíšova je také potvrzena slovy největšího svědka, Ježíše Krista, která jsou zachycena v jeho Kázání na hoře Olivetské – Mat 24.

K lepšímu pochopení nám pomůže, jestliže spojíme jiné Ježíšovo proroctví, a sice z Matouše 21:19, 20 o vypuštění fíkovníku (představujícího židovský národ) se slovy proroka Jeremjáše o dvojnásobné odplatě židovskému národu za jeho nepravost a hřích (Jer 16:13-18). Z textu vyplývá, že doba trestu vyvolaného národa bude protizvorem doby, během které mu Bůh žehnal. Jestliže tedy víme, kdy začalo období požehnání, jak dlouho trvalo a kdy skončilo, můžeme snadno určit, jak dlouhé bylo a kdy skončí období trestu, po kterém se Boží milost zase vrátí k Židům. (pozn. autora: srovnej s tímto odkazem v Hlasatelé, kap. 28, str. 631: „Zdálo se, že význam roku 1878 je posílen odkazem na Jeremjáše 16:18 (‘Jákovy dvojnásobně’, KJ) spolu s výpočty poukazujícími na to, že zřejmě uplynulo 1845 let od Jákovy smrti do roku 33 n. l., kdy byl přirozený Izrael zavržen, a že totéž období potrvá od roku 33 n. l. do roku 1878.“)

Počáteční datum požehnání je třeba vzít zpětně z vyplnění proroctví ze Zacharjáše 9:9 a 12, ke kterému došlo v roce 33 n. l., kdy Ježíš vjel do Jeruzaléma jako Král. Jestliže tedy víme, že období Božího požehnání pro národ židovský skončilo v roce 33 po Kr., a víme, že od smrti Jakuba v roce 33 po Kr. uplynulo 1845 let, pak také víme, že 10. Nisana v roce 33 začalo období dvojnásobného zlořečení. Tímto dnem začala se Palestina

rozpadávati a o čtyřicet let později byla pustá, jak dosvědčeno pádem Masady v roce 73 n. l.

Jak jsme dokázali, dvojnásobné období začíná na jaře roku 33 po Kr. Jelikož počet let Boží milosti činí 1845 let, pak počet let trestu Božího činí tu samou dobu, a sice 1845 let. Ku 33 rokům tudíž připočteme 1845 a ocitáme se v roce 1878, ve kterém končí trest Boží. V tomto okamžiku také musíme začít pozorovat začátek pučení fikovníku z Matouše 21:19, 20, neboli známky obrody židovského národa.

Tato obroda je jasně dosvědčena tím, že Rusko právě v roce 1878 ve válce porazilo Turecko. Vítězné Rusko i poražené Turecko byly ale na konferenci v Berlíně roku 1878 ministerským předsedou Velké Británie, lordem Beaconsfieldem, donuceny ke kompromisu, jehož hlavním výsledkem bylo, že Turecko přiznalo občanská a náboženská práva Židům. To byla největší událost v dějinách Židů za posledních 18 století. A „jest známo, že [lord Beaconsfield] byl rozeným Židem a jeho vlastní jméno bylo D’Israeli.“ Od této chvíle se milost Boží stupňovala až do roku 1918.

Jednou ze známek navracející se milosti bylo narození v Budapešti židovského synka Theodora Herzla, který se v roce 1896 proslavil myšlenkou židovského státu. Dnes je jeho jméno mezi Židy jménem rodinným, a přijde čas, kdy „poznají Židé i jiné národy, že myšlenka zionská nebyla jen jeho ideou, nýbrž vnuknutím Božím“.

Za 40 let od roku 1878, v roce 1917-1918, došlo k již zmíněné Balfourově deklaraci, kterou vláda Velké Británie oficiálně uznala Zionismus, a od té doby pozorujeme, v naplňování Božího proroctví, jeden zvláštní úkaz za druhým. Z těchto je patrné, jak Bůh vše řídí, a jsou jich desítky. Například:

Zvláštní denní zpráva z 1. března 1920 praví: „3000 školních dětí jeruzalémských, slavíce slavnost stánků, nasázely 500 stromů v předměstích jeruzalémského města. Dle lesního programu má se nasázeti letošního roku celkem jeden milion stromů.

Jiná denní zpráva zaznamenává pod datem 26. března 1920: „...dnes kvete na pusté kdysi půdě 150 000 olivových stromů a 10 000 mandlových. Loňského roku bylo prodáno 100 000 liber mandlí, které dohromady s prodanou koží a vlnou hovězího a skopového chovu vynesly 15 procent základního kapitálu“.

Pro myslícího člověka bude zajímavé zvědět, že tato práce byla před více než 2500 lety již prorokována Božími proroky. – Izajáš 41:18-20

Při výkonné radě zionistické, odbývané dne 16. února 1920, navrhl Dr. Ruppín v zahájené debatě založení velké společnosti, která by počala co nejrychleji stavět dělnické domy. A již se staví v mnoha krajích řady domů, by poskytly útulku zástupům vracejícího se židovstva. Zase se splnilo proroctví dané Židům... „nastavějí též domů a bydletí budou v nich...“ (Izajáš 65:21-23)

Doufáme, že toto vše postačí k důkazu o návratu Boží milosti Židům a splnění proroctví o fíkovém stromu, který v tomto čase pučeti má, a dosvědčí konec období časů národů.

a2: Konec světa v roce 1925 potvrzen ubohým mravním stavem kněžstva

Jako za dnů Noe (Mat 24:37-39), jenom malý počet kazatelů z křesťanských církví je přesvědčen o bezprostředním konci světa. Krátce po dobytí Palestiny spojenci se tito kazatelé sešli v Londýně a vydali prohlášení, že přítomná krize poukazuje na konec období národů.

Naprostá většina kněží se tomuto prohlášení vysmála a považují konec světa za bláznovství. Ti všichni stojí v ostrém protikladu k Pastoru Russellovi, který více než 40 let kázal, že rokem 1914 končí dosavadní světské řády a že království Boží bude brzy na to následovati. Na kazatelích těchto splňují se proroctví z 2 Petra 3:3-7 o tom, že v posledních dnech přijdou posměváčci, říkající: „Kde jest to zaslíbení o příchodu jeho?“, a proroctví Ježíše Krista z Matouše 24:29, kde padající hvězdy předstiňují učitele evangelia, kteří předstírají učiti slovu Božím, ale vpravdě upadli na nejnižší stupeň světské politiky a obchodu, jak dosvědčuje detailní seznam boháčů, kteří jsou tak či onak s církevním hnutím spojeni. Na seznamu nachází se i rodina Rockefellerova. Toto propojení církevních představitelů se střediskem finančního světa na Wall Street potvrzuje, že zase zahnízdili se v domě Páně směnáři a jeho dům stal se peleší lotrovskou (Luk 19:45, 46).

a3: Konec světa v roce 1925 potvrzen politickými událostmi

Poměry, jak se od r. 1914 utvářejí, jsou přímo děsivé. Kde kdo, každého děsí přítomnost a poměry panující. Touha lidstva po míru je mařena činností zlých duchů, kteří jsou znázorněni ve Zjevení 7:1-3 jako čtyři větry. Nejsou to moci vzduchu, ale andělé satanovi, nástroje „mocného knížete povětří“, o kterém se zmiňuje apoštol Pavel v Efezanům 2:2. Proto zde nemůže účinkovat žádný lidský lék, ani lék politický, to jest nedávno vytvořené Spojené národy, ani lék církevní, protože církve jsou rozdělené a zmatené. Zapomněly na přikázání Boží a Božské slovo ignorují.

a4: Konec světa v roce 1925 a prostředek Boží

Jestliže politika, obchod a církve selhaly, není na čase hledat prostředků Božích? Jenom porozumění a ocenění slova Božího zavede lidstvo na pravou životní dráhu, poskytne mu pohled do budoucího blaha a porozumění Božského plánu. Boží slovo učí, že současný zmatek je způsoben dědičným hříchem, do kterého upadl Adam. Adam pádem neztratil domov nebeský, ale pozemský, a proto člověku také bude tento dokonalý pozemský domov nabídnut. Kým? Dokonalým vykupitelem, kterým je Ježíš Kristus. Výkupní cena musí se s výkupným shodovati, a proto dal dokonalý člověk Ježíš Kristus svůj život jako výkupné.

Ještě předtím, než nastane Boží zaslíbení, musí se splnit 1 Mojžíšova 28:14. Zde zmíněné sítě zaslíbení vyličuje apoštol Pavel v Galatským 3:16: „...a semenu tvému, jenž jest Kristus“. Kristus sestává z oslaveného Ježíše, z hlavy a údů jeho těla. „...jste-li však Kristovi, jste Abrahamovo sítě a dědicové zaslíbení.“ (Gal 3:27, 28).

Kněžstvo, jak se zdá, neporozumělo povolání křesťanskému vůbec. Ono hlásá myšlenku, že každý, kdo chce být vykoupen, musí být členem jisté církve, čili musí přistoupiti

k některému náboženskému systému. V písmě svatém ale představuje čistá panna nevěstu Kristovu, pravou církev, a ženština necudná, máť smilstva, symbolisuje nepravé systémy církevní. Pán Ježíš dal podobenství o pšenici a kokuolu (Mat 13:24-29). Velké církevní systémy světské utvořily se v snopky. Na otázku, co se bude dít na konci všech věcí, odpovídá Pán: „Kterýž pošle anděly své s hlasem veliké trouby (zvěstování pravdy), i shromáždí vyvolené jeho ode čtyř větrů, a od končin nebes (církevní systémy) až do končin jejich.“ (Mat 24:31) Během posledních čtyřiceti a více let byli praví křesťané shromažďováni bez rozdílu náboženství, kdežto systémy církevní spojily se a činí velké řeči o obrácení světa.

a5: Konec světa v roce 1925 a členství v církvích, pronásledování badatelů Bible

Dnes jest populárním býti členem některého církevního svazu a připojiti se k některému hnutí církevnímu; avšak potupa a pronásledování se stran náboženských vůdců jest pravou cestou následovatelů Kristových. Vůdcové náboženského systému židovského obvinili Ježíše Krista ze zločinu velezrady a vynutili jeho popravu. Jest známo, že doby válečné neb jiné krise vždy se využije ke vzbuzení odporu proti jisté třídě lidu. Když začala světová válka, badatelé Bible byli týráni v Německu, Rakousku, Kanadě a Americe, a stali se prvními oběťmi války.

a6: Konec světa v roce 1925 a jubilejní rok (milostivé léto)

Bůh nařídil Mojžíšovi zříditi soustavu sobotní, a sice v tom roce, kdy židovstvo vstoupilo na půdu Kananejské země. To bylo v roce 1575 před rokem prvním před narozením Krista. Dále měl býti každý padesátý rok pro národ židovský rokem jubilejním. Jiná místa v písmě sv. dokazují, že národ židovský má slaviti celkem 70 milostivých let (Jer 25:11, 2 Par 36:17-21). Zcela obyčejný výpočet dovede nás nyní k daným důkazům. Sedmdesát milostivých let po padesáti letech dá sumu 3500 let. Počátek této doby jest jak víme v roce 1575 před Kristem. Tudíž $1575 + 1925 = 3500$ let.

V roce 1925 skončí velký předobraz a počíná období nové. Jak však písmo sv. píše o jistojistém z mrtvých vstání Abraháma, Izáka a Jakuba a jiných věrných starého zákona, tak můžeme být jisti, že tito opravdu k životu se vrátí, a se vši jistotou můžeme býti v roce 1925 svědky jejich návratu z objetí smrti k životu a dokonalosti, na základě čehož budou určeni k viditelným, zákonným zástupcům nových řádů na světě. Tito nemohou nikdy tvořiti díl nebeské třídy, oni neměli nebeských nadějí; oni se mají státi panovníky tohoto světa dle zaslíbení Božího (Žalm 45:16, Izajáš 32:1, Matouš 8:11). Proto můžeme s jistotou v roce 1925 očekávati návrat věrných sluhů Páně starého zákona.

a7: Konec světa v roce 1925 a miliony lidí, kteří přitom nikdy nezemřou

Každý díl předsevzetí Božího musí se vyplniti. Ni slabika ani tečka nesmí chyběti. Proč držel by Pán svoji mocnou ruku nad mnoha dušemi a chránil je, kdyby neměl v úmyslu jim žehnati? Proto, že Bůh své žehnání ku znovuzřízení všeho zaslíbil, a proto, že žehnání toto ihned po skončení všech útrap počne, a konečně proto, že všichni vyvolení símě Abrahámovo tvoří, proto pravil Ježíš Kristus jasně, že žije mnoho lidí, skrze které se žehnání to lidstvu podávati bude. Prorok Boží dokazuje vše toto svými slovy: „Nebo stane se po vši zemi této,“ praví Hospodin, „že dvě částky vyhlazeny budou a v ní zemrou, a třetí v ní zanechána bude... (Zacharjáš 13:8, 9) Tato slova podávají důkaz, že

jedna třetina lidstva zůstane na živu a bude tvořiti národ Boží a Bůh sám bude nad jejím osudem bdíti.

Jak mohou žít věčně? Systémy církevní hlásají, že jenom ti, kteří jsou jejich členy, spasení býti mohou. Písmo sv. však nikde se o tom nezmiňuje a Ježíš Kristus nikdy neorganisoval věřících. Pravá církev jest malé stádo, které království Božího děditi má a které dědictví ostatní svět neobdrží. (Lukáš 12:32) Avšak Ježíš nezemřel jenom pro ty vyvolené, ale pro celé lidstvo. (1 Jana 2:2, Židům 2:9, 10, 1 Tim 2:5, 6)

Ježíš řekl zcela zřetelně: „Amen, amen, pravím vám, bude-li kdo zachovávat slovo mé, smrti neuzří na věky.“ (Jan 8:51) Jak jsme již uvedli, nemůže žádný zachovávat slova jeho, dokud jich neuslyší a nemá jich plné poznání. V období evangelia to byli jen křesťané, kteří měli toto poznání, a všichni z těchto, kteří slova Kristova zachovávali, budou odměněni věčným životem na stupeň Boží. (Zj 2:10)

Ostatní lidstvo jim neporozumělo, nemůže je tudíž zachovávat; budou je však v jistém čase po zřízení království slyšeti. Potom stane se, že každý, kdo bude zachovávat slova Božích, smrti nespátí. On zase pravil: „A každý, kdož jest živ a věří ve mne, neumře na věky.“ (Jan 11:26) Věříme tomuto výroku mistrovi? Když tomu tak jest, pak máme (až přijde čas, kdy se to svět dozví, všichni, kteří věříme a zákona Božího poslušni jsme, kladný Ježíšův výrok, že nikdy nezemřeme. Jen ze stanoviska toho, že staré řady, starý svět končí a se ztrácí, že rokem 1925 vrátí se staří věrní starého zákona a že začíná se období řádů nových, můžeme tvrditi, že miliony žijícího lidstva nikdy nezemrou; zejména vzato ze stanoviska Bible, která dokazuje, že mnoho milionů v roce 1925 žítí bude věčně.

To neznamena samozřejmě, že žádný neumře, neb mnoho lidstva zdráhati se bude Božího zákona uposlechnouti; oni však, kteří zlými byli a obrátí se a činiti budou dobře, žítí budou. (Ezechiel 18:27, 28) Nejenom ti, kteří na počátku znovuzřízení žítí budou, mají naději na život, nýbrž i všichni mrtví mají se vrátiti z objetí smrti a míti tuto naději a býti vráceni životnímu pořádku. (Jan 5:28, 29)

a8: Konec světa v roce 1925 je příležitostí kněžstva k nápravě

Kněžstvu naskytla se v posledních šesti letech krásná příležitost, aby utěšili rodiny poukazem na krásné zaslíbení Boží. Jak však tato příležitost byla nepoužita a zanedbána. Autor nemá v úmyslu činiti kněžstvo směšným, naopak je chce prositi, by v dnešním těžkém čase dostalo své povinnosti vůči lidstvu. Jen napomenout chce je, že Ježíš nenařídil obrácení světa, jako též nenařídil, by věřící byli organisováni, by kněžstvo vybíralo spousty peněz a by jinověrci byli pronásledováni.

a9: Konec světa v roce 1925 pro miliony v té době žijících znamená věčný život

Pán chce všem poslušným pod jeho velebností plnou vládou darovati věčný život. S tímto darem a všemi jinými dary bude spojena věčná blaženost – blaženost nekonečná – a země sama bude vhodným sídlem lidstva.

Protože staré řady nyní mizí a nové nastávají, můžeme s radostí zvěstovati radostnou zprávu, že milionům nyní na zemi žijícího lidstva podává se příležitost k věčnému životu, a že ti, kteří poslechnou, nikdy nezemrou, nýbrž znovu uzdraveni budou k věčnému žítí na zemi, v blaženosti, radosti a míru.

a10: Výběr biblických textů z písemných důkazů pro celkový obsah

1 Mojžišova 15:17-21: Jedenáct symbolických let, spočtené stáří těchto zvířat činí 3960 písemných let. Jak v 1 Mojž. 16:3 vidíme, počíná tento letopočet deset let později, kdy žil Abraham v zemi Kanaan. Jak biblická chronologie dokazuje, bylo to 1. října 2036 př. Kristem, tedy 2035 a $\frac{1}{4}$ roku přivede nás k období Kristovu a 1924 a $\frac{3}{4}$ roku dají sumu 3960 let. 1924 let období po Kristu bude ukončeno 31. prosincem r. 1924; nyní připočteme $\frac{3}{4}$ roku a dostaneme 1. říjen 1925, to jest doba, kdy obdrží Abraham dědictví své.

45:3-5: Že se Josef dal svým bratřím poznati, než jim žehnal, představuje druhou přítomnost Páně, který se dává pomalu poznati světu k jeho radosti.

Jozue 14:10: Že Kálef zůstal na živu, představuje, jak někteří vžijí se do nového období, aniž by zemřeli.

Jeremiáš 25:11,12: Vztah na 70 milostivých let, které židovstvo prožije, než vkročí do zaslíbené země. Těchto 3500 let počalo vstupem židovstva do zaslíbené země v roce 1575 př. Kr. na jaře; bude končiti na jaře r. 1925 po Kr. To značí, že r. 1925 bude posledním milostivým létem.

B: Část druhá

B 1: význam z hlediska zachování existence badatelů Bible

B 2: význam z hlediska tehdejších nauk badatelů Bible a z hlediska pochopení díla C. T. Russella

B 1: Význam z hlediska zachování existence badatelů Bible

Brožura *Miliony* poprvé vyšla v září roku 1920 a byla sestavena bratrem Rutherfordem na základě přednášky, kterou poprvé přednesl 24. února 1918 v Los Angeles v Kalifornii. Přednáška měla původně název „Svět skončil – miliony nyní žijících možná nikdy nezemřou“. O měsíc a půl později byla zopakována v Bostonu ve státě Massachusetts, tentokrát ale již s daleko razantnějším názvem „Svět skončil – miliony nyní žijících nikdy nezemřou“. Tento nový název, který nikoho nenechával na pochybách o názoru vydavatelů, se také stal nosným titulem brožury vydané v roce 1920.

Přednáška *Miliony* a pozdější stejnojmenná brožura byla vůbec prvním Rutherfordovým větším dílem a byla vydaná v čase dramatických událostí, které se odehrávaly jak v dějinách badatelů Bible, tak v osobním životě J. F. Rutherforda. V říjnu 1916 zemřel zakladatel badatelů Bible, Charles Taze Russel, který ve své závěti (viz příloha) jasně stanovil, že jakákoli další publikační činnost se má odehrávat pod dohledem pěti jím jmenovaných členů redakčního výboru. J. F. Rutherford nebyl mezi těmito pěti jmenovanými členy; jeho jméno bylo spolu s několika dalšími na seznamu náhradníků.

J. F. Rutherford se ale z církevního klání o nástupnictví Russella vynořil jako jediný vítěz, hlavní osobnost post-russellovy éry a neomezený správce záležitostí badatelů Bible (od roku 1931 Svědků Jehovových) v letech 1917 – 1942. To mu také umožnilo, aby se příliš neohlížel na redakční výbor, který nakonec po roce 1925 zcela rozpustil, protože všichni jeho členové (ač naprosto loajální stoupenci Rutherforda) se odmítli podvolit novému světlu vyjádřenému ve Strážné věži z 1. března 1925 v článku „Zrození národa“. Je proto zcela na místě říci, že myšlenky v brožuře vyjádřené jsou pohledem do duchovního světa tohoto muže, jak jej chápal v letech 1917 až 1925.

Brožura *Miliony* dosáhla značného úspěchu, a to z několika důvodů. K nim patří dočasná záchrana myšlenky o bezprostředním konci světa (jenž bude pro miliony tehdy žijících lidí znamenat mnohem lepší život), návaznost na dílo bratra Russella a nakonec i její poměrně vstřícný tón vzhledem k hříšníkům - jak světským, tak církevním – alespoň ve srovnání se stylem, který byl zvolen po roce 1925.

Brožura vzkřísila k životu skomírající naději, že ke skonání světa přeci jenom dojde v souvislosti s událostmi kolem roku 1914. Oživení této nauky bezpochyby stálo za atraktivním názvem, který sám o sobě budil velkou pozornost. Brožura ale docílila více, než že by díky svému přitažlivému titulu vzbudila mnoho pozornosti. Z jejího obsahu je zcela zřejmé, že její autor byl o platnosti svých názorů zcela přesvědčen, a tato síla osobního přesvědčení prezidenta Společnosti povzbudila ostatní badatele Bible – v té době hluboce pochybující – jak k osobnímu studiu Písma, tak ke kazatelské činnosti, a

následně ke stejné nezlomné víře, jejímž základním bodem bylo to, že konec světských systémů nastane v roce 1925.

Brožura byla rovněž přímým navázáním na duchovní dědictví bratra Russella, který je v ní mnohokrát vyzdvížen jako ten, jehož myšlenky stojí za sdíleným poselstvím. Je skutečností, že veškeré chronologické a teologické údaje, s výjimkou roku 1925, jsou všechny do nejmenších podrobností vyjádřené v Russellových Studiích Písem a Strážných věžích z jeho doby. Tím došlo k vytvoření spojovacího článku mezi osobou zakladatele a prvního prezidenta Společnosti a jeho nástupcem - druhým prezidentem- J. F. Rutherfordem. Je otázkou, jak by bez této kontinuity badatelé Bible překonali ohromné problémy, které pro ně vznikly v důsledku smrti Russella, nesplněného proroctví, boje o nástupnictví a pronásledování založeném na jejich odporu vůči aktivní účasti v první světové válce.

Vzhledem k přímé návaznosti na Russella a vzhledem k popularitě brožury je podstatné vyzdvihnout, že její přitažlivost byla do značné míry dána i tím, že Rutherford se v té době striktně držel Russellovy teze o neviditelné církvi. To v praxi znamenalo, že stejně jako Russell také Rutherford odmítl vytvoření nové náboženské organizace a vtěsnání jediných pravých věřících do nového naukového společenství. V důsledku toho badatelé Bible stále představovali otevřený církevní systém, v němž bylo možné najít své místo bez toho, aniž by potenciální účastník musel opustit všechny vazby na svoji stávající náboženskou skupinu.

A konečně, „Miliony nyní žijících nikdy nezemřou“ nalézají optimální rovnováhu mezi vyjádřením nejistoty doby a útěchou, kterou předkládají. Ačkoli i v této práci pozorujeme tendenci činit politiky, kněžstvo a obchodní systém odpovědnými za tehdejší neradostný stav, všechny tyto složky jsou zvány ke spolupráci a vybízeny k účasti na díle obnovy a jejich již nastávajících plodech. Brožura se tak stala bestsellerem, který byl přeložen do jedenácti jazyků a který se stal ústředním mottem přednášek, studia a kázání v desítkách zemí. Z tohoto pohledu proto můžeme jednoznačně říci, že nauka o konci světa v roce 1925 byla jednou z dominantních nauk Svědků Jehovových v průběhu jejich historie.

Pro české čtenáře z řad Svědků Jehovových bude v této souvislosti zajímavá informace, z níž vyplývá, že brožura *Miliony* byla vůbec prvním teokratickým dílem, které kdy vyšlo na českém území v jejich mateřském jazyce. Tento závěr se zdá být potvrzen jak z výzkumu v archívu Národní knihovny v Praze, ze kterého vyplývá, že nejranější dostupné Strážné věže v českém jazyce jsou z doby po roce 1922, tak z údajů z ročenky SJ z roku 2000, podle kterých pravděpodobně teprve až „od roku 1923 zde [mezi českým obyvatelstvem] každý měsíc vycházela šestnáctistránková *Strážná věž* v češtině“.

Uzavřeme tuto část tím, že námět „Miliony nyní žijících nikdy nezemřou“, tedy námět, že miliony lidí právě žijících v roce 1925 nikdy nezemřou, byl hlavní hnací silou činnosti badatelů Bible v letech 1918 až 1925 nejenom na severoamerickém a evropském kontinentu, ale i na celém světě. Je proto nanejvýš vhodné, jestliže se blíže soustředíme na význam, který pro badatele Bible *Miliony* znamenaly z hlediska jejich tehdejších nauk.

B 2: Význam z hlediska tehdejších nauk badatelů Bible a z hlediska pochopení díla C. T. Russella

Obsahu a sdělení v brožurě *Miliony* není možné plně rozumět bez znalosti základních chronologických a výkladových údajů, které po dobu více než čtyřiceti let používal Charles Taze Russell. J. F. Rutherford je všechny – až na rok 1925 – zcela převzal v jejich původním znění, a proto následně uvádím alespoň některé z nich. Podklady pro ně se nacházejí v Russellových šestisvazkových Studiích Písem, které sice v češtině nikdy nevyšly, ale pro případné zájemce na jejich anglické znění odkazuji v pramenech. Kromě toho uvádím i internetové stránky, ze kterých je možné si všechny Studie písem stáhnout (v angličtině).

Komentářem k brožurě *Miliony* a jejím uveřejněním v plném znění se tak českým Svědkům Jehovovým rovněž částečně otevírá zapomenutý svět bratra Russella – svět dávno minulý - nicméně svět, který stál u zrodu jejich současné víry. Již jenom z tohoto pohledu stojí za to nahlédnout do doby, v níž plnovously nebyly známkou dekadence, všichni čtenáři Bible si byli bratry a veliké Jubileum pro celý svět bylo na dosah ruky.

Pro pochopení brožury „Miliony nyní žijících nikdy nezemřou“ je nutné z Russellova rozsáhlého díla dnešnímu čtenáři předložit alespoň tyto tři kompaktní celky:

1. jeho chápání biblické chronologie;
2. jeho výklad časů pohanů – sedm událostí očekávaných v roce 1914;
3. jeho dokazování dějin na základě milostivého léta neboli Jubilea.

1. Russellova chronologie

Russellova Studie II v *The Time Is at Hand* (Čas se přiblížil) se na stranách 33 až 62 zabývá biblickou chronologií a vychází ze základní premisy, podle které na podzim roku 1872 n. l. uplynulo 6000 let od stvoření Adama. Počínaje rokem 1873 n. l. lidstvo vstoupilo do období sedmého tisíciletí, sedmého milénia (str. 39). Jeho první část byla nazvána „Pánovým dnem“. Ten byl popsán jako „den těžkostí“ a měl v roce 1914 vyvrcholit zničením dosavadních pozemských vlád bezprostředním, přímým zřízením doslovného Božího království na zemi. První známky chaosu a anarchie, které tomuto zřízení Božího království v roce 1914 na zemi budou předcházet, lze podle Russella již pozorovat od roku 1873 v nástupu nihilismu, socialismu a komunismu.

Přehledná tabulka základní Russellovy chronologie od stvoření Adama do roku 1873

(přesný opis)

Od stvoření do konce potopy	1656	let
Odtud do smlouvy s Abrahámem	427	let
Odtud do vyjití z Egypta a smlouvy Zákona	430	let
Odtud do rozdělení Kanaánu	46	let
Doba Soudců celkem	450	let
Doba Králů celkem	513	let
Doba zpusťování Jeruzaléma	70	let
Odtud do roku 1	536	let

Odtud do roku 1973 n. l.	1872	let
Celkem	6000	let

Za zmínku v této části stojí dvě období, kterým Russell věnuje zvláštní pozornost, a sice doba, která uplynula od smlouvy s Abrahámem do předání Mojžišova zákona, a doba, po kterou se odehrávalo období Soudců.

Počet let od uzavření smlouvy s Abrahámem do uzavření smlouvy s Mojžíšem:

Období, které Izrael strávil v Egyptě, činilo 430 let. Začalo vstupem Abraháma do Kanaánu v roce 2046 př. n. l. a skončilo vyjitím Izraele z Egypta v roce 1616 př. n. l. Russell se snaží smířit dva texty, které si podle některých komentátorů zdánlivě odporují, a sice Ex 12:40-42 a Gal 3:17. Exodus 12:40 zní: „A přebývání izraelských synů, kteří bydleli v Egyptě, trvalo čtyři sta třicet let“. Galatánům 3:15-18 rozebírá situaci, ve které Bůh uzavřel s Abrahámem smlouvu v okamžiku, kdy vstoupil do Kanaánu, a ve verši 17 zní: „Pokud jde o smlouvu, kterou Bůh dříve uvedl v platnost, Zákon, jenž vznikl o čtyřistatřicet let později, ji nečiní neplatnou, takže by zrušil slib“.

Tak Exodus zřetelně naznačuje, že Bůh dal izraelskému národu Zákon až po čtyřistatřiceti letech pobytu v Egyptě, zatímco Galatánům říká, že Bůh dal izraelskému národu Zákon po čtyři sta třiceti letech od vstupu Abraháma do Kanaánu.

Jestliže tak od příchodu Abraháma do Kanaánu, a od uzavření smlouvy s ním až do vyjití z Egypta a předání Zákona uplynulo 430 let, pak se totéž období nemůže vztahovat na pobyt Izraele v Egyptě, kam Izraelité přišli až dávno po Abrahámově smrti. (str. 44 – 48, volný přepis)

Russel tento protiklad řeší tím, že vysvětluje, že de facto přebývání izraelského národa v Egyptě opravdu začalo až příchodem jedince, Jákoba alias Izraele, do Egypta. Nicméně Izraele jako národa pojmenovaného po Jákovovi – Izraelovi - se týkalo tak, že celý národ izraelský již byl symbolicky v Abrahámových bedrech, když Abrahám přišel do Kanaánu – Abrahám jako patriarcha představuje začátek celého národa Izraele, který v té době již obrazně spočíval v jeho bedrech (Heb 7:9, 10).

Období Soudců

Z hlediska chronologie Russell pokládá za nejtěžší období Soudců. Za klíčový zde považuje text ze Skutků 13:20, který (jako naprostou většinu textů ve svých dílech) uvádí v překladu Krále Jakuba (KJV). Uvádím ho jak v anglickém, tak českém znění (můj překlad):

„And when he had destroyed seven nations in the land of Chanaan, he divided their land to them by lot.²⁰ And after that he gave unto them judges about the space of four hundred and fifty years, until Samuel the prophet.”

“A když zničil sedm národů v zemi Kanaán, rozdělil jim jejich zemi losem. A potom jim dával soudce po období asi 450 let, až do proroka Samuela.”

Russell pokládá tento text za zvláště inspirovaný a požehnaný Bohem, neboť říká, že dobu Soudců je téměř nemožné přesně určit, jestliže se držíme pouze Starého zákona. Cituji:

“Pouze ve dvou případech – vzhledem ke 430 letům od smlouvy s Abrahámem do vydání Zákona, a vzhledem k době trvání Soudců – existuje určitá nejistota ohledně starozákonní chronologie; ale obě dvě období jsou jasně stanovená v Novém zákoně. Máme se snad domnívat, že se jedná o náhodu?” (str. 49)

A nakonec, období od návratu Židů ze zajetí v Babylóně do roku 1 n. l. Bible nepokrývá; Russell ale považuje za dostatečně prokázané, že se jedná o 536 let. Podle něj máme tedy k dispozici chronologická data, která nás spolehlivě vedou od stvoření do začátku křesťanské éry obdobím dlouhým 4129 let. Společně s 1872 roky, které počítáme v křesťanské éře, se tak dostáváme v roce 1872 n. l. k číslu 6000 let uplynulých od stvoření světa. (str. 51)

Srovnání Russellovy chronologie a chronologie Jamese Ushera

V Russellově době byla běžně uznávána chronologie Jamese Ushera, publikovaná jako součást mnoha Biblí a považovaná za standardní práci ve svém oboru. Russell se s Usherem lišil o 124 let. Celkem se lišili ve čtyřech bodech, ale nejvýznamnější rozdíl byl 100 let a týkal se právě výše zmíněného 450letého období soudců. Podle Russella se Usher mylí, když v souladu s 1. Královskou 6:1 uvádí, že čtvrtý rok Šalamounovy vlády byl zároveň čtyři sta osmdesátým rokem od vyjití z Egypta. Russell tvrdí, že se zde v biblickém textu pravděpodobně jedná o chybu opisovače. Důvodem pro jeho tvrzení je to, že když sečteme Šalamounovy 4 roky, Davidových 40 let, Saulových 40 let a 46 let (40 putování na poušti, 6 dobývání a dělení Zaslíbené země), dostáváme se celkem ke 130 letům. Pokud pak 130 let odečteme od 480 let, zůstává nám pouhých 350 let, a to neodpovídá 450 letům uvedeným Pavlem ve Skutcích 13:19, 20. Na druhou stranu, odečteme-li těchto 130 let od 580 roků, pak dostaneme přesně číslo 450 let, které ve Skutcích 13 uvádí Pavel. Russell pak potvrzuje, že oproti Usherovu datu stvoření Adama (4005 př. n. l.), on stojí za datem 4129 př. n. l. jako počtem let uplynulých od Adamova stvoření. Proto je podle něj zřetelné, že v říjnu 1872 uplynulo 6000 let od stvoření Adama, a rokem 1873 svět vstoupil do sedmého milénia, do sedmého tisíciletí, do posledního dne, který bude trvat 1000 let. (Pozn: Současná chronologie Svědků Jehovových dovozuje, že 6000 let od stvoření Adama uplynulo na podzim roku 1975. Tak se od Russella odlišují o 123 let).

2. Russellův výklad časů pohanů – sedm událostí očekávaných v roce 1914

Studie IV v *The Time Is at Hand* (Čas se přiblížil) podrobně rozebírá pojem „časy pohanů“. (Lukáš 24:21) Ukazuje, že se jedná o dobu, kdy Bůh přenechal vládu panovníkům z různých národů; že tato doba začala v roce 606 př. n. l., že bude trvat 2520 let a že tato doba skončí v roce 1914 (str. 79).

Pro dnešní Svědky Jehovovy bude zajímavé si uvědomit, že Russell neurčil dobu trvání časů pohanů především na základě výkladu 4. kapitoly Daniele – což je dnes Svědky Jehovovými jediný přijímaný výklad. Naopak, primárním důvodem, proč časy pohanů mají trvat 2520 let, pro Russella byla 3. Mojžíšova 26:17, 18, 24, 28. V tomto úseku biblického textu se dozvídáme, že Bůh bude trestat neposlušný izraelský národ sedmkrát. Russel usoudil, že výraz „sedmkrát“ se vztahuje na sedm období, přičemž každé období se rovná jednomu symbolickému roku, který obsahuje 360 let. Vynásobením 360 let sedmi pak dospěl k číslu 2520 let.

Teprve jako druhý podpůrný důkaz pro číslo 2520 Russell zvolil výklad Nabuchodonozorova snu z Daniele, 4. kapitoly, a jako předtím ve 3. Mojžíšově, i zde násobil 360 let jednoho symbolického roku číslem 7, a opět, pochopitelně, dospěl k číslu 2520. Jako vedlejší důkaz pro 2520 let uvádí i Zjevení 12:5, 6 a 14.

Kapitola Časy pohanů ve svém závěru obsahuje tato definitivní slova:

Nemusíte proto být překvapeni, jestliže v následujících kapitolách předložíme důkazy, že počátek Božího království je již v činnosti, že v prorocství bylo ukázáno, že království začne vykonávat svoji moc v roce 1878 a že „bitva velikého dne Boha všemohoucího“ (Zj 16:14), která skončí v roce 1915 a kterou budou naprosto zničena současná panství, již začala.“ (Str. 101, kurzíva moje.)

Sedm událostí očekávaných C. T. Russellem v roce 1914

Pro pochopení brožury *Miliony* je tak velmi důležité, abychom měli alespoň určité povědomí o časových etapách stanovených bratrem Russellem. Neméně důležité je i to, abychom si uvědomili, co přesně bratr Russell očekával ve spojení s rokem 1914. Naštěstí to pro nás nebude otázkou výkladu nebo dohadů, protože sedmero svých očekávání na stranách 76 - 78 přesně vyjmenoval, a to v následujícím pořadí:

Za prvé: V tomto roce Boží království začne přebírat vládu nad zemí, a zakrátko nato bude „zřízeno“, neboli pevně založeno, na této zemi, a to na troskách přítomných institucí.

Za druhé: V tomto roce se prokáže, že ten, kterému náleží panství, bude na Zemi přítomen jako její nový panovník; a také to, že byl přítomen již značnou dobu před tímto datem.

Za třetí: Prokáže se, že v určitou dobu před tímto datem poslední člen Bohem vyvolené Nevěsty Kristovy, „královského kněžstva“, „Kristova těla“, bude oslaven spolu se svojí Hlavou; království nemůže být zřízeno bez toho, aniž by se všichni Kristovi spoludědicové k němu připojili a začali vládnout spolu s ním.

Za čtvrté: od této chvíle Jeruzalém již nebude pošlapáván pohany, ale povstane z prachu ... „časy pohanů“ dojdou svého naplnění.

Za páté: Prokáže se, že zatvrzení Izraele začne ustupovat; protože „část Izraele propadla zatvrzení, avšak jen do té doby, dokud nevejde plný počet pohanů.“ (Řím 11:25)

Za šesté: Prokáže se, že „hrozná soužení, jaké nebylo od počátku světa až do nynějška“ dostoupí svého vrcholu v celosvětové vládě anarchie; a potom se lidstvo zastaví a pozná že Jehova je Bůh a On bude vyvýšen nad celou zemí. (Žalm 46:10)

Za sedmé: Prokáže se, že před tímto datem Boží království, organizované a vládnoucí, bude přítomno na zemi, a že v té době udeří do pohanské sochy a rozmetá ji na kusy a plně potře moc těchto králů. (Daniel 2:34)

Ze sedmi očekávaných událostí se nesplnila ani jedna.

Je zřejmou skutečností, že se v období 1914-1915 ze sedmi základních očekávání C. T. Russella, jak je jasně formuloval v sedmi bodech knihy *The Time Is at Hand*, nesplnil ani jeden bod. Neboli:

- Boží království nepřevzalo vládu nad zemí;
- Ježíš Kristus se nestal novým panovníkem země;
- členové Kristovy nevěsty nebyli oslaveni duchovní nebeskou existencí, ale zůstali ve fyzickém těle na zemi;
- Jeruzalém se nestal svobodným městem s výlučnou židovskou správou – časy pohanů neskončily;
- Židé se nestali křesťany, jejich „zatvrzení“ se nijak nezmenšilo;
- nedošlo k velkému soužení, které by se již nikdy neopakovalo, a na světě nenastala vláda anarchie;
- a nakonec, v přímém kontrastu se sedmým bodem, pohanská socha v podobě různých vlád ještě více upevnila svoji pozici a postupně v mnoha částech světa dokonce došlo k prudkému nárůstu totalitních vládních systémů.

Jakkoli zarážející to může být pro všechny dnešní Svědky Jehovovy, pro pochopení jejich vlastní historie je absolutně nutné, aby si uvědomili, že vůbec nic z toho, co Russel očekával, se nesplnilo. Jak dále ukáží, je to jediný způsob, jak se vyhnout zhoubnému postupu opakování stejných chyb, postupu, jehož prvopočátek byl zvolen v roce 1925.

3. Russellovo dokazování dějin na základě milostivého léta neboli Jubilea

(*The Time Is at Hand*, Čas se přiblížil, Studie VI, str. 173 a další)

C. T. Russell pokládal jedno z opatření Zákona, opatření nazvané milostivé léto neboli Jubileum, za zásadní protiobraz moderní obnovy lidské společnosti. Vycházel přitom z veršů ve 3. Mojžíšově 23:15 a 16 a mnoha dalších textů (viz Studie VI).

Z uvedených textů podle Russella vyplývá, že podle ustanovení Mojžíšova zákona měli Židé dodržovat každý sedmý den jako den odpočinku, sabatní den, neboli sabat. Jednou ročně, po uplynutí cyklu sedmi takových sabatů ($7 \times 7 = 49$), to jest po 49 dnech, Židé měli následujícího padesátého dne slavit jubilejní den neboli Jubileum. Jiný název pro tento den byl svátek Letnic.

Obdobně jako sabatní dny se počítaly i sabatní roky. V sedmém, sabatním roce, bylo nařízeno, že země v něm bude odpočívat a nebude zasetá žádná budoucí úroda. A podobně jako cyklus sedmi sabatních týdnů ($7 \times 7 = 49$) vrcholil padesátého dne o Letnicích, tak cyklus sedmi sabatních roků vrcholil každého padesátého roku. Tento padesátý rok byl nazván sabatním rokem, Jubilejním rokem, Jubileem.

Jubilejní rok měl být zásadním rokem především v tom ohledu, že se každý člen společnosti měl vrátit na základní startovní čáru. Všechny jeho dluhy měly být smazány a pokud musel prodat svůj dědičný díl země nebo dokonce sám sebe do otroctví, byl otroctví zproštěn a jeho díl země mu měl být vrácen.

Tak každého padesátého roku měli být všichni osvobozeni od svých břemen a byla jim dána příležitost začít znovu. Podle Božího nařízení měl první sabatní jubilejní rok nastat padesátého roku od vstupu Židů do Zaslíbené země. (3. Mojžíšova 25:2, 10, 11)

Russell spojil rok obnovy a svobody, který byl nastíněn v Mojžíšově zákoně, se svým výkladem začátku období novodobých dějin, a učil, že jubilejní sabatní rok byl předobrazem této budoucí, tisíc let trvající obnovy, během níž budou lidé zde na zemi přivedeni k původní dokonalosti. Russell nazval tuto část lidských dějin jako *Tisíciletý věk obnovy* (The Millennial age of Restitution, str. 179) a učil, že první rok této obnovy nastane tehdy, až uplyne 50 krát 50 let, tedy 2500 let. K číslu 2500 se dostal tak, že navázal na biblické počítání sabatních dnů: sabat byl každého sedmého dne; jubilejní den neboli letnice nastaly padesátý den, tedy po období 7 krát 7 týdnů; padesátý, jubilejní rok byl prvním rokem po období 7 krát 7 let, tedy po 49 letech. Z tohoto důvodu usoudil, že velké a protiobrazné Jubileum, doba obnovy všech věcí, nastane v našich moderních dějinách poté, co uplyne 50 krát 50 let, dohromady tedy 2500 let.

Při výpočtu toho, kdy tento *Tisíciletý věk obnovy* začne v moderních dějinách, Russell musel určit, kdy byl v Izraeli slaven poslední Jubilejní rok. Vycházel z toho, že poslední Jubilejní rok byl v Izraeli slaven předtím, než začalo 70 let babylónského zajetí, a jako rok posledního Jubilejního roku určil rok 625 př. n. l. K tomuto datu dospěl tak, že sečetl léta, která uplynula od okamžiku vstupu Izraele do Zaslíbené země až do posledního krále, Sedechjáše. Tato doba podle něj činila 969 let (6 let rozdělování země, 450 let

období soudců a 513 let období králů). Poté vydělil 969 číslem 50 (počtem Jubilejních let pro toto období), a vyšlo mu 19 cyklů obsahujících plných 50 let s tím, že mu do čísla 969 zbývalo 19 let. Protože za počáteční rok babylónského zajetí považoval rok 606 př. n. l., dovedl, že poslední Jubilejní rok se musel konat oněch 19 let předtím, a přičtením těchto 19 let k roku 606 př. n. l. se dostal do roku 625 př. n. l.

V tomto okamžiku Russel znal oba body, které potřeboval: dobu, kdy byl v Izraeli slaven poslední Jubilejní rok (625 př. n. l.), a dobu, která od tohoto roku měla uplynout do začátku prvního roku *Tisíciletého věku obnovy* (2500 let). Nyní zbýval poslední logický krok, přičtení 2500 let k roku 625 př. n. l., a tento krok přivedl Russella do roku 1875 n. l., respektive 1874 n. l., protože s ohledem na Židovský kalendář Russell počítal pouze 2499 let.

Tisíciletý věk obnovy tak podle Russella začal 1. října roku 1874 n. l. Do tohoto roku také umístil začátek Kristovy neviditelné přítomnosti, a to na základě myšlenky, že období obnovy nemůže začít bez osoby, která je hlavním Hybatelem tohoto procesu, bez osoby Ježíše Krista, panujícího krále.

(Russell rok 1874 podpořil dalším výpočtem, jehož podrobný popis je na stranách 192 - 195, Studie VI.)

Nyní tedy známe chronologický rámec Russellova uvažování. Podle tohoto schématu se všechny věci související s příchodem Božího království měly odehrát v období 1874 až 1914. Rok 1915 měl již zažít doslovné, viditelné, fyzické působení Kristovy moci zde na zemi.

Podle Russella lidé v roce 1915 již měli žít v Božím království.

C: Část třetí: Rutherford a příchod Božího království v roce 1925

Vzhledem k tomu, že nic z toho, co předpovídal bratr Russell, se nesplnilo, badatelé Bible se ocitli v kritické situaci. Kromě nesplněného proroctví a pokračujících vnitřních rozkolů na ně zcela negativně působila válečná atmosféra, během které došlo k jejich pronásledování, protože vesměs odmítali podporovat válečné úsilí, včetně úsilí Spojených států amerických, které do války vstoupily v dubnu 1917, tedy asi půl roku po Russellově smrti. V Americe se především jednalo o psychický nátlak, který byl v mnoha případech doprovázen vážným fyzickým utrpením, způsobeným davovým násilím, zatímco v Evropě se mohlo jednat až o popravčí četvu za odmítání vojenské služby.

Rutherford se pokusil čelit narůstajícím vnitřním pochybám a stupňujícímu se vnějšímu nátlaku nejprve přednáškou a posléze i knihou se stejným názvem - námi diskutovanými *Miliony*. Vzhledem k naukám platným v roce 1914, potažmo v době Russellovy smrti v roce 1916, se rozhodl neuplatnit žádnou změnu a ponechal celý systém netknutý. Kristova přítomnost nadále začala v roce 1874, časy pohanů nadále skončily v roce 1914, badatelé Bible nadále sestávali ze dvou tříd, jejichž členové měli být vzati na nebe, izraelský stát měl být nadále budován a anarchisté, socialisté a komunisté se nadále postupně měli zmocnit světovlády a ničemný světský systém měl být zničen příchodem Božího království.

Rutherford nicméně v jedné klíčové oblasti provedl závažnou úpravu, jejímž účelem bylo posunout konec světových systémů a příchod Božího království z roku 1914-15 na rok 1925. Řešení, které zvolil, spočívalo v tom, že pozměnil Russellův výklad jubilejních cyklů, a to takto:

Bůh nařídil Mojžíšovi zříditi soustavu sobotní, a sice v onom roce, kdy vstoupilo Židovstvo na půdu Kananejské země. To bylo v roce 1575 před rokem prvním před narozením Krista. Dále měl býti každý padesátý rok pro národ Židovský rokem jubilejním. To vše bylo zavedeno v desátý den sedmého měsíce, v den smíření. (3. Mojž. 25, 1-13.) Jiná místa v písmě sv. dokazují, že národ Židovský má slaviti celkem 70 milostivých let. (Jerem. 25, 11; II Par. 36, 17-21.) Zcela obyčejný výpočet dovede nás nyní k daným důkazům. Sedmdesát milostivých let po padesáti letech dá sumu 3500 let. Počátek této doby jest jak víme v roce 1575 před Kristem. Tudíž $1575 + 1925 = 3500$. V roce 1925 končí velký předobraz a počíná období nové, které nastiňoval. Čeho bychom měli v tomto období očekávati? V celém předobrazu bylo nastíněno znovuzbudování světa. V období novém musí se tudíž vše vyplniti. Lidstvo zpět k životu přivéstí bude zde hlavní součástíou Božské činnosti. Jak však písmo sv. píše o jistojistém zmrtvýchvstání Abraháma, Izáka a Jakuba a jiných věrných starého zákona, tak můžeme býti jisti, že tito opravdu k životu se vrátí, a se vši jistotou můžeme býti v roce 1925 svědky jejich návratu z objetí smrti k životu a dokonalosti, na základě čeho budou určeni k viditelným, zákonitým zástupcům nových řádů na světě. (*Miliony*, str. 56)

Povšimněme si dobře, v čem se lišila Rutherfordova kalkulace od Russellovy. Ačkoli oba používají ustanovení Mojžíšova zákona o Jubilejním padesátém roce, Russel říká, že těchto jubilejních cyklů má být 50 krát 50, a dochází k číslu 2500 let. Rutherford již vidí,

že tento výpočet byl neúspěšný, a tak ačkoli ponechává padesátiletý cyklus, tvrdí, že těchto cyklů musí být 70, a dochází k číslu 3500. A zatímco Russellův výchozí bod pro matematiku 2500 let je dán rokem 625 př. n. l., který podle něj byl rokem *posledního* slaveného jubilejního roku před babylonským zjetím, Rutherford posunuje výchozí bod pro svých 3500 let o 950 let nazpět, do roku 1575 př. n. l., protože podle něj se musí začít počítat od *prvního* slaveného jubilejního roku. Jinými slovy, Russell počítá 2500 let od posledního slaveného jubilejního roku, ale Rutherford počítá 3500 let od prvního slaveného jubilejního roku.

Tento nově zvolený postup Rutherfordovi umožnil zachovat zdání věrohodnosti, nepřerušit „prorockou kontinuitu“ a naléhavost doby tím, že dospěl k datu velmi blízkému roku 1914-15, a přitom stále zůstávat v těsném spojení se svým předchůdcem.

Jak je rovněž patrné z citovaného textu, rok 1925 nebyl žádnou nesmělou domněnkou, neurčitým dohadem, náznakem toho, co by se mohlo stát. Naopak, jak ještě jednou můžeme doložit výše uvedenou citací:

„V roce 1925 končí velký předobraz a počíná období nové, které nastiňoval ... v období novém musí se tudíž vše vyplnit ... písmo sv. píše o jistojistém zmrtvýchvstání Abraháma, Izáka a Jakuba a jiných věrných starého zákona, tak můžeme být jisti že tito opravdu k životu se vrátí a se vši jistotou můžeme být v roce 1925 svědky jejich návratu z objetí smrti k životu a dokonalosti, na základě čeho budou určeni k viditelným, zákonitým zástupcům nových řádů na světě.“ (str. 56)

Rok 1925 však minul a miliony lidí v něm žijících jsou dnes dávno po smrti. Rutherfordův slib se prokázal jako naprosto chybný.

Díl druhý: Brožura *Miliony* z odstupu 80 let – pět základních problémů Svědků Jehovových

Při hodnocení brožury *Miliony* nyní nejde jenom o to, poukázat na zřetelné omyly, kterých se její autor dopustil. Účelem hodnocení je především na základě problematických tvrzení, která se v brožuře nacházejí, vystihnout chyby, se kterými se SJ jako nástupci badatelů Bible potýkají od samého počátku své existence. Rámcově se jedná o tento okruh problémů:

1. problém chronologie;
2. problém zamlčování;
3. problém zamlžování;
4. problém nahrazování;
5. problém událostí.

1. Problém chronologie

Pro Russella (Rutherforda) by nebylo možné stanovit rok 1874, 1914 a 1925, pokud by se neřídili v té době dostupnou biblickou chronologií. Ta však již v dnešní době neplatí, nehledě na to, že i v té době platnou chronologii museli oba muži upravit, aby docílili žádaného data.

I: Jako příklad toho, jak sporná byla - a dodnes je - část chronologie obecně uznávaná v době Russella, uveďme pasáž ze Skutků 13:16-20. Pavel zde rozebírá, jak dlouhé bylo období, během kterého Izraelité vyšli z Egypta, byli na poušti, dobývali Zaslíbenou zemi a žili v období soudců. Kritický pro nás je text ze Skutků 13:19, 20, který v Bibli používané Russellem – v Bibli krále Jakuba (dosud nejrozšířenějším překladu Bible do angličtiny) – zní:

„And when he had destroyed seven nations in the land of Chanaan, he divided their land to them by lot. ²⁰And after that he gave unto them judges about the space of four hundred and fifty years, until Samuel the prophet.”.

“A když zničil sedm národů v zemi Kanaán, rozdělil jim jejich zemi losem. A potom jim dával soudce po období asi 450 let, až do proroka Samuela”. (můj překlad)

Tak zní anglická *Bible krále Jakuba z roku 1613*, jejíž verzi měl Russell k dispozici a které dával přednost před ostatními dostupnými překlady. Z této anglické (a přeložené české) verze zřetelně vyplývá, že období Soudců trvalo asi 450 let.

Nicméně, již některé překlady v Russellově době (např. *The Emphasized Bible*) a většina moderních překladů podává text ze Skutků 13:19, 20 v jiném znění:

¹⁹he overthrew seven nations in Canaan and gave their land to his people as their inheritance. ²⁰All this took about 450 years. After this, God gave them judges until the time of Samuel the prophet (*New International Version*)

Vyvrátil sedm národů v Kanaánu, a dal jejich zemi svému lidu jako dědictví. To všechno trvalo asi 450 let. Potom jim Bůh dával soudce až do doby proroka Samuele. (*New International Version*, můj překlad)

A když vyhladil sedm národů v kanaánské zemi, dal ji v úděl svému lidu. To trvalo asi 450 let. Potom jim dával soudce až do proroka Samuele. –
Ekumenická Bible

Z této anglické i české verze naopak vyplývá, že k událostem popisovaným ve Sk 13:16-20 (první část verše) došlo v období 450 let, a teprve potom nastalo období Soudců, jehož délka zde není uvedena.

Důvodem pro rozdílný překlad je ovšem to, jaký výchozí řecký text překladatelé používají. V případě Bible krále Jakuba je to text známý jako Přijatý text (*Textus Receptus*), v případě *New International Version* a *Ekumenické Bible* jsou podkladem kritický text od Westcotta a Horta, kritický text od Spojených biblických společností (UBS) a další současné kritické edice řeckého textu. Ačkoli je pravda, že naprostá většina moderních překladů již nepoužívá Přijatý text (*Textus Receptus*), debata o tom, který text je „správnější“, zdaleka není ukončena a část učenců se přiklání k tomu, aby se používal tzv. Většinový text (*Majority Text*), který je syntézou obou dříve zmíněných podkladů.

II: Jako příklad účelového použití časového údaje z Bible můžeme uvést použití jedné z možných uváděných textových variant časového údaje z 1. Královské 6. Aby se dostal do jím vypočítaného roku 1872 n. l., Russel musel ignorovat Masoretský text, který v 1. Královské 6:1 uvádí jako časový údaj 480 let, a použít údaj, který lépe vyhovoval jeho chronologii, a sice 580 let! Jako důvod udával, že musí jít o chybu opisovače, protože číslo 480 nesouhlasí s jeho chronologií. Cituji:

...v 1. Královské 6:1 ... má zcela zřetelně být v pětistém osmdesátém roce od vyjití z Egypta...“ (*The Time is at Hand*, Čas se přiblížil, str. 53, angl.)

Nejednalo se ovšem o nic jiného, než o manipulaci s biblickým textem pro potřeby vlastní chronologie. Na obranu Russella uvedme, že rozhodně nebyl první, kdo o této pasáži měl pochyby – překladatelé Septuaginty zde uvádějí, že se jednalo o čtyři sta čtyřicátý rok od vyjití z Egypta (1 Kr 6:1, NS poznámka pod čarou). Rovněž významný překladatel Benjamin Wilson ve svém známém *Emphatic Diaglott* v poznámce pod čarou navrhuje stejné řešení, jako zvolil Russell. Tak se Russell, co se týče 1. Královské 6:1, ohledně původní hebrejské předlohy textu ocitá v docela významné společnosti skeptiků.

Mým cílem zde ovšem není debata o výchozím řeckém textu pro překlad Nového zákona do jiných jazyků nebo o historii hebrejských manuskriptů. Cílem je spíše ukázat, že řada

míst v Bibli, týkajících se zejména časových údajů, byla a je sporná, a není možné na jejich základě učinit žádný definitivní závěr.

Jenom pro dokreslení připomeňme, že dnes chápeme, že nemůžeme s jistotou stanovit ani dobu, kdy Izraelité vyšli z Egypta, a že se při stanovení tohoto základního údaje pohybujeme v rozmezí několika stovek let. I pokud zůstaneme v řadách konzervativních učenců, kteří prosazují inspiraci a neomylnost Bible, dostaneme se ke dvěma přístupům, z nichž jeden prosazuje dobu kolem roku 1446 př. n. l., a druhý dobu kolem roku 1280 př. n. l. - přičemž Svědkové Jehovovi v současnosti uvádějí rok 1513 př. n. l. a Russell měl rok 1616 př. n. l.!

Staletý problém Svědků Jehovových pak spočívá v tom, že místo aby uznali, že Bible není učebnice matematiky, stále lpí na roce 1914 – roce založeném na soustavě výpočtů, z nichž původní část (Russellova) se již prokázala jako neudržitelná. To pro ně představuje ohromné úskalí, na kterém znovu a znovu ztroskotávají. Nejprve ztroskotal sám Russell v roce 1914, poté Rutherford v roce 1925, třetím byl Fred Franz v roce 1975, a nakonec na něj narazí celé společenství, které se v určité době bude muset roku 1914 definitivně vzdát.

Ústup od roku 1914 ostatně již nastal v okamžiku, kdy organizace Svědků Jehovových začala upravovat definici generace roku 1914, jež se s ním dlouho zdála být nerozlučně spjata. Neupřímný způsob, kterým se tak děje, nás přivádí ke druhé oblasti problémů Svědků Jehovových, k systematickému zamlčování a zamlžování.

2. Problém zamlčování

Zamlčování jako způsob, jak neodradit stávající členy a získávat nové příznivce, je dalším bolavým místem Svědků Jehovových. Jeho zcela evidentním projevem je cílené odkládání kdysi platné literatury, protože zastarala a obsahuje tedy již názory protichůdné těm momentálně se prosazujícím. Je skutečností, že například v České republice s brožurou *Miliony* může být seznámeno (z celkového počtu asi 10 000 aktivních svědků) řádově 100 bratrů a sester, přičemž většina z nich bude v úctyhodném stáří 75 a více let a brožuru četla v meziválečném období.

Totéž platí o Russellových a Rutherfordových knihách. Navzdory tomu, že nebýt Russella, Svědkové Jehovovi prostě a jednoduše neexistují, žádné jeho kdysi tak slavné knihy nebyly nikdy přeloženy do češtiny a předloženy členům k nahlédnutí. Obdobné zamlčování se týká i díla Rutherforda. V jeho případě celá řada jím napsaných knih již do češtiny přeložena byla, ale jejich vydávání skončilo s jeho smrtí v roce 1942 a v současné době nevím o žádném českém žijícím svědku pokřtěném po druhé světové válce, který by přečetl alespoň jednu z jeho knih.

Díky tomuto zamlčování a skrývání starší literatury dějiny Svědků Jehovových začínají pro každého nového člena knihou, která se právě studuje jako hlavní nauková učebnice svědků v okamžiku, kdy se se svědky seznámí. V důsledku toho celé dějiny svědků Jehovových pro něho začínají okamžikem roku, kdy se stane svědkem. Minulost, která by sahala dále než je okamžik vstupu daného svědka do organizace, prostě mezi svědky neexistuje. Tak Svědky Jehovovy v Čechách můžeme rozdělit do čtyř základních poválečných (2. světová válka) historických skupin, a to podle toho, kterou knihu – učebnici – studovali. Tyto skupiny jsou: *Bůh budiž pravdivý* (1946), *Pravda, která vede k věčnému životu* (1968), *Můžeš žít navždy v pozemském ráji* (1982), *Poznání, které vede k věčnému životu* (1995) a *Co Bible doopravdy říká* (2005). A jak jsem se již zmínil, dále do historie „paměť“ českých svědků nesahá.

Jako dva klasické příklady zamlčování, použijeme-li látku z brožury *Miliony*, můžeme uvést nauku Svědků Jehovových o organizaci a jejich postoj k židovskému národu.

Žádný Svědek Jehovův dnes nepochybuje o tom, že Bůh vždy organizoval své věrné ctitele a vedl je v jednom uskupení, které se výrazně lišilo od ostatních věřících. Slovo „organizace“, běžně mezi svědky uplatňované na jejich společenství, v nich vzbuzuje pocit důvěry, hrdosti a autority. Organizace rovná se my, Bohem vedení lidé; lidé, které Bůh přivádí z bezbožného světa a babylonských náboženských organizací. Bez členství v organizaci není možné ani porozumět Bibli ani přežít Armagedon, a to zvláště tehdy, jedná-li se o odpadlého člena.

Nicméně, Russell se po celý svůj život jakékoli organizaci bránil a byl zásadně proti vzniku jakékoli nové náboženské skupiny. Svoje přesvědčení zdůvodňoval velmi přesvědčivě tím, že vznik jakékoli nové skupiny by byl jenom další frakcí v již tak rozděleném křesťanstvu a že Bůh tak jako tak zná ty, kdo mu patří – bez ohledu na to, v jaké církvi jsou.

Rutherford v *Milionech* tento názor zcela převzal, jak vyplývá z následujícího:

Ujišťujeme proto čtenáře, že neexistuje při psaní našich knih úmysl ani přání zváti čtenáře k přistoupení k některé věci. Uveřejněním tohoto chová pisatel jen přání lidstvu připomenouti zaslíbení Boží, by na ně vzpomínalo a v těžkých dobách se těšilo na lepší dny radosti a blaženosti, jež se kvapně blíží (str. 5). Moudrý člověk jest proto ten, kdo hledá útěchu a spásu v příkázání Božím a v prostředcích Božských. Jen tyto mohou zachránit lidstvo před úplnou demoralisací a zříditi pořádek na světě ... Lidstvo promrhává své peníze, čas a energii, když se honí za bludičkami, za lidmi vybájenou teorií, zapomínajíc na Krista, spasitele všech ... (str. 43).

Není na čase hledat prostředků Božích? ... Bible jest jediný pravdivý pramen, ve který lid může skládati naději ... Nic jiného tedy, než porozumění a ocenění slova Božího zavede lidstvo na pravou dráhu životní ... (str. 44).

Dnes jest populárním býti členem některého církevního svazu a připojit se k některému hnutí církevnímu; ... zřízení Boží činí předchozí podmínkou k vstupu do věčné slávy zdokonalení skrze všeliké utrpení (str. 51, 52).

Systemy církevní hlásají, že jen ti, kteří jsou jejich členy, spasení býti mohou. Písmo sv. však nikde se o tom nezmiňuje a Ježíš Kristus nikdy neorganizoval věřících. ... Ježíš nezemřel jen pro ty vyvolené, nýbrž pro všechno lidstvo (str. 60).

Nemám v úmyslu kněžstvo činiti směšným, ne. Já chci je naopak prositi, by dostálo v dnešním těžkém čase své povinnosti vůči lidstvu. Jen napomenouti chci je, že Ježíš nenařídil obrácení světa, jako též nenařídil, by věřící byli organisováni ... (str. 65).

Takže o tom, jak druhý prezident v ještě v roce 1918 smýšlel o vytvoření nové náboženské skupiny a jejím organizování pod novým jménem, není nutno mít žádné pochyby: „Ježíš Kristus nikdy neorganizoval věřících a Ježíš nezemřel jenom pro ty vyvolené a Ježíš nenařídil, by věřící byli organisováni“.

Rutherford se ale v roce 1925 rozhodl naprosto změnit Russellův celoživotní názor (a rovněž svůj, v té době již 30 let trvající názor) o zhoubném vlivu náboženských organizací na osobní život křesťanů i na celkový stav světa. Zavrhl zásadu o neorganizovanosti badatelů Bible, která byla základním pilířem hnutí, podstatou jejich existence a rozpoznávacím znakem svobody v Ježíši Kristu, a v článku ve Strážné věži z 1. března 1925 nazvaném „Zrození národa“ položil základy zcela opačného směru - vytvoření náboženské organizace, nové církve, kterou v roce 1931 pojmenoval Svědkové Jehovovi.

Tento obrat byl tak prudký a nepřijatelný, že se proti Rutherfordovi postavili i všichni jím jmenovaní a jemu hluboce oddaní členové redakčního výboru, což mělo za logický následek jedno z prvních organizačních opatření – zrušení celého redakčního výboru. Neboli, jak tento krok Rutherford později ve Strážné věži z roku 1938, str. 185, nazval: „...článek byl vydán, a to ve skutečnosti znamenalo konec redakčního výboru a naznačilo, že Pán sám vede svoji organizaci.“

Kdo ze Svědků Jehovových, pro něž organizace znamená tak mnoho, že poslouchají její pokyny jako pokyny Boží, si je dnes vědom toho, že jeho organizace až do roku 1925 nejenom vůbec neexistovala, ale byla pro hnutí zcela nepřijatelná?

A to navzdory tomu, že tématu *organizace* je věnována celá 15. kapitola knihy *Hlasatelé* (pohled svědků na jejich vlastní historii). Informace v ní jsou ale tak důkladně zamlžené, že čtenář má dojem, že vývoj k dnešnímu stavu byl sice trochu komplikovaný, ale že Russell sám v podstatě „organizoval“ dění mezi badateli Bible. Současný stav je tak proto v podstatě v souladu s jeho činností. Nic ale nemůže být pravdě vzdálenější.

Z brožury *Miliony* rovněž jednoznačně vyplývá, že badatelé Bible (Svědkové Jehovovi) považovali židovský národ za Bohem vyvolený a ve své literatuře intenzivně podporovali návrat Židů do Palestiny. Kdo brožuru čte, ten nemůže pochybovat o tom, že badatelé Bible (Svědkové Jehovovi) jsou jedním z největších zastánců doslovného, fyzického státu Izrael, a zcela podporují kolonizaci Palestiny prováděnou židovskými osídlenci. Na prstech ruky by se dnes ale dali spočítat Svědkové Jehovovi v České republice, kteří si jsou rozsahu této spolupráce vědomi. Důvod je jednoduchý: nikde se o tom v poválečné literatuře SJ nemohou dočíst. (více o kladném, desítky let trvajícím postoji badatelů Bible (SJ) k Židům viz článek „Svědkové Jehovovi a stát Izrael“, www.rozcesti.org/jakoubek.)¹.

A jak patrně, publikování brožury *Miliony*, jejíž české vydání z roku 1922 doprovází tuto práci, zavede českého čtenáře až na samý začátek 20. století a zprostředkuje historickou informaci z této dramatické doby v dějinách hnutí.

¹ Pro čtenáře této úvahy mám nicméně dobrou zprávu: Petr Velechovský pracuje na vydání Rutherfordova archivu, který zatím obsahuje brožury *Uzdravení*, *Veselte se národové*, *a Jeho díla a knihy: Stvoření, Zachování, Smíření, Harfa Boží, Osvobození* (1. české vydání), *Osvobození* (2. české vydání), *Bohatství*, *Vláda*, a fotodrama *Stvoření*. Díky jeho nesmírnému úsilí bude i českému čtenáři z řad svědků Jehovových umožněno, aby si sám udělal obrázek o naukové historii společenství, ke kterému náleží.

3. Problém zamlžování

Problém zamlžování a zamlčování na příkladu generace roku 1914 (podrobně o této generaci viz samostatnou studii „Changes to the Generation Teaching“).

Zamlžování mezi svědky Jehovovými probíhá buď tak, že se přechod k nové nauce představuje jako zcela nové a úžasné porozumění, nebo tak, že řadoví členové špatně pochopili, co bylo publikováno, a nyní je nutné jejich špatné porozumění opravit. Pak se uvede staré porozumění obyčejných svědků, podrobí se kritice a předloží se nové oficiální porozumění. Vysvětlování toho, co vlastně je generace roku 1914, může být typickou ukázkou takového jednání.

Generace, jež byla, ale už není – generace roku 1914

Základním učením SJ po mnoho desítek let bylo, že generace, která zažila rok 1914, také zažije to, co kázal Russel, Rutherford i Franz: konec světa, neboli v terminologii SJ „závěr systémů věcí“, to jest odstranění veškerých národních vlád druhým příchodem Ježíše Krista. Russel učil, že se tak stane v roce 1914, Rutherford datum pozměnil na rok 1925 a Franz tento příchod definoval v souvislosti s generací roku 1914. Tak rovněž stanovil datum: místo určitého roku to bylo období jedné generace, generace roku 1914, generace lidí, kteří byli přímými účastníky - svědky událostí - roku 1914.

Doložme systematické zamlžování a měnící se učení Svědků Jehovových ohledně generace roku 1914 na následujících příkladech:

Podle Russella generace měla původně trvat buď jedno století, nebo 120 let, nebo 36 a půl roku, od roku 1878 do roku 1914:

„Generace“ může být chápána jako ekvivalent jednoho století (prakticky současný limit) nebo 120 let, což byla doba trvání Mojžíšova života a také hranice, kterou stanovilo Písmo. (Ge 6:3) Pokud budeme počítat od roku 1770, kdy se objevilo první znamení, dostaneme se do doby kolem roku 1880; a podle našeho porozumění, každá předpovězená věc se začala plnit kolem tohoto data; - „žeň“ neboli shromažďování začalo v říjnu 1874; organizování království a převzetí jeho veliké moci naším Pánem v postavení krále v dubnu 1878, a čas tísňe neboli „den hněvu“ začal v roce 1874 a skončí kolem roku 1915; a pučení fikovníku... Nebo také, protože Pán řekl: „Až uvidíte **všechny** tyto věci“, a protože „znamení Syna člověka na nebi“ a pučení fikovníku a shromažďování „vyvolených“ počítáme mezi znamení, pak my jistě nebudeme nijak nedůslední, pokud „generaci“ budeme počítat od roku 1878 do roku 1914 – 36 a půl roku – neboli **průměrnou** délku života dnešního člověka. (*The Battle of Armageddon*, Bitva armagedonská, Svazek IV, Studie XII, str. 603-605)

Když v roce 1914 nenastal žádný konec, opustilo se učení, že pojem „generace“ se vztahoval na lidi, jež budou v roce 1914 téměř u konce života, a začalo se prosazovat vysvětlení, že „generace“ jsou dospělí lidé, kteří byli v dostatečně zralém věku a na dostatečné myšlenkové a emocionální úrovni, aby si byli zřetelně vědomi dopadu světových událostí spojených s rokem 1914:

Někteří lidé z generace, kteří byli schopni rozpoznat začátek času konce v roce 1914, budou ještě žít na zemi, aby byli svědky konce přítomného ničemného systému věcí, ke kterému dojde v bitvě armagedonské.- Zjevení 16:14-16 (Strážná věž z 1. května 1968, str. 272, angl., a z 1. prosince 1968, str. 715, angl.)

A ačkoli již snížilo věk osob té „generace“ z dospělosti na dospívání, rovněž *Probud'te se!* z 8. října 1968 (str. 13, angl.) vyznělo naprosto jednoznačným způsobem:

Je opravdu významnou skutečností, že z období označeného jako „poslední dny“ již uplynulo 54 let. To totiž znamená, že do okamžiku, v němž tento zkažený systém věcí, který ovládá zemi, bude zničen, zbývá nanejvýše jenom několik let. Jak si tím můžeme být jisti?

Jednou z možností je povšimnout si toho, co řekl Ježíš, když pronesl své velké prorockví o „posledních dnech“. Ježíš nejprve uvedl celou řadu událostí, které budou pro dané období charakteristické, a pak dodal: „Vpravdě vám říkám, že tato generace rozhodně nepomine, dokud se to všechno nestane. – Matouš 24:34

Ježíš zcela zřejmě mluvil o těch, kteří byli dostatečně staří, aby mohli s pochopením dosvědčit, co se stalo, když začaly „poslední dny“. Ježíš řekl, že někteří z těchto lidí, kteří byli naživu, když se objevilo „znamení posledních dní“, budou také ještě naživu, když Bůh způsobí konec tohoto systému věcí.

I kdybychom předpokládali, že mladí lidé ve věku 15 let byli dostatečně vnímaví, aby si uvědomili důležitost toho, co se odehrálo v roce 1914, pak by nejmladšímu zástupci z „této generace“ dnes bylo 70 let.

O deset a více let později, v letech 1978, 1980 a 1981, došlo ke snížení schopnosti „vnímat znamení“ z patnácti na deset let:

Jestliže tedy uplatníme toto slovo na naši dobu, pak se pojem „generace“, v souladu s běžnou logikou, nebude vztahovat na děti narozené během první světové války. Bude se vztahovat na Kristovy následovníky a další lidi, kteří byli schopni sledovat válku a ostatní znamení, která nastala ve splnění Ježíšova složeného „znamení.“ (Strážná věž z 1. října 1978, str. 31, angl.)

Na straně 56 v článku časopis *U.S. News & World Report* ze 14. října 1980 bylo uvedeno „Předpokládejme, že deset let je věk, ve kterém prožitá událost zanechá v paměti člověka nerasmazatelnou stopu.“ Pokud vyjdeme z tohoto údaje, pak je dnes na světě více než třináct milionů Američanů, kteří si „vybavují první světovou válku“. A i kdyby ničemný systém tohoto světa přežil až do konce tohoto století, což je vzhledem ke světovým událostem a vyplňování biblických prorockví značně nepravděpodobné, pak i potom by stále ještě žili pamětníci z generace první světové války. Avšak skutečnost, že jejich počet klesá, je jedním z dalších ukazatelů, že „závěr systému věcí“ se rychle blíží ke svému konci.“ (Strážná věž z 15. října 1980, str. 31, angl.)

V době spojené s Ježíšem Kristem někteří z učedníků i ostatních současníků přežili závěrečné „soužení“ židovského systému věcí. Tito lidé vytvářeli

„generaci“ Ježíšových dnů. V době psaní této knihy žije jenom ve Spojených státech více než deset milionů osob, kteří byli v dostatečném věku, aby mohli pozorovat „počátek tísnivých bolestí“ v letech 1914-1918. Někteří z nich mohou ještě žít mnoho let. Ale Ježíš nás ujišťuje, že se vrátí jako „Syn člověka“ předtím, než „tato generace“ pomine, aby vykonal rozsudek nad satanovým ničemným systémem věcí.“ (Matouš 24:8, 21, 37-39) (*Let Your Kingdom Come, Přijď tvé království*, vydání z roku 1981, str. 140, angl.)

Nicméně, v roce 1984, schopnost uvědomovat si události již nebyla nutná, a do „generace“ začaly být zahrnovány i děti. *Strážná věž* při této změně významu slova generace použila myšlenku z knihy „*Generace roku 1914*“ profesora Roberta Wohla. Podle něj při definici pojmu generace není nutné používat časové údaje, nýbrž chápat tento termín jako magnetické pole, v jehož středu je dominantní zkušenost nebo zkušenosti, které lidé v té době žijící spolu sdílí. Podle Wohla mají tyto zkušenosti vždy souvislost s válkami, hladem, revolucemi, epidemiemi a ekonomickou krizí. Na základě toho *Strážná věž* uvedla:

Jestliže Ježíš použil slovo „generace“ v uvedeném smyslu, potom dětem z této generace je dnes sedmdesát nebo více let. A těm lidem, kteří žili v roce 1914, je dnes přes osmdesát nebo devadesát let a někteří se dokonce dožili i sta let. Tak je z této generace naživu stále ještě mnoho lidí. (*Strážná věž* z 15. května 1985, str. 5, angl.)

V roce 1988 vyšel v *Probud'te se!* z 8. dubna článek „Poslední dny – co bude následovat?“, který naznačoval, že lidem narozeným v roce 1914, bude v roce 1989 „teprve“ sedmdesát pět let. Autor článku ve snaze prokázat, že slovo „generace“ může znamenat období sedmdesáti pěti let, citoval německého učence z první poloviny 18. století Johanna Albrechta Bengela:

J. A. Bengel uvádí ve své práci „*Studium novozákonních slov*“ toto: „Hebrejci ... počítají období sedmdesáti pěti let jako jednu generaci. Slova o tom, že nepomine, naznačují, že ačkoli předtím, než se všechna znamení vyplní, většina lidí z generace [Ježíšových dnů] vymře, nebude se to týkat celé generace.“ To se vyplnilo v roce 70 n. l., když byl zničen Jeruzalém. Podobně i dnes již zemřela většina lidí z generace roku 1914. Avšak stále žijí miliony těch, kteří se narodili v tomto roce nebo před ním. A třebaže jejich počet klesá, Ježíšova slova o tom, že „tato generace nepomine, dokud se to všechno nestane“, se splní. To je dalším důvodem pro víru, že Jehovův den, podobný přicházejícímu zloději, je bezprostředně před námi. (*Probud'te se!* Z 8. dubna 1988, str. 14, angl.)

Jak jsme mohli pozorovat, po téměř celé 20. století spojovali Svědkové Jehovovi termín „tato generace“ s rokem 1914, který podle nich znamenal začátek takzvaného „času konce“. Je rovněž patrné, že čím více se vzdalovali roku 1914, tím více snižovali počáteční věk těch lidí, kteří byli spojováni s generací roku 1914 a kteří měli zažít konec systému věcí. Na začátku to byli dospělí lidé ve věku apoštolů a ostatních dospělých současníků Ježíše Krista. Počáteční věk těchto „pamětníků“ z roku 1914 byl nejprve snížen na patnáct let, potom na deset let, potom na dobu jejich narození a nakonec již byli jenom volně spojeni událostmi roku 1914. V rámci zamlžování, o kterém mluvíme, to

byly sice neúspěšné, nicméně ale celkem pochopitelné pokusy, jak prodloužit naději na příchod Armagedonu v souvislosti s rokem 1914 a generací, která s ním byla spojována. V roce 1995 ale došlo k dramatickému obratu, který o asi ještě deset let později vyvrcholil přetržením jakýchkoli pout mezi rokem 1914 a lidmi, kteří v té době žili nebo se v něm narodili nebo byli jakkoli jinak spojeni událostmi s ním souvisejícími.

Rok 1995 a dramatická změna v učení o generaci roku 1914

Vedoucí sbor svědků Jehovových v Brooklynu se v roce 1995 rozhodl zcela opustit učení o generaci roku 1914. Autor nového dogmatu o generaci se znovu zaštitil profesorem Robertem Wohlem, zcela zavrhnul časové hledisko a definoval „generaci“ jako skupinu lidí, kteří žijí v době určité historické události a kteří jsou spojeni určitými charakteristickými rysy. Tento nový výklad ovšem umožňuje zvolit nekonečný počet generací podle toho, s jakou událostí generaci arbitrárně spojíme a jaké společné rysy jejím členům přiřkneme. Neboli jak uvedla *Strážná věž* z 1. listopadu 1995 v odstavcích 6 a 7:

⁶ Musíme nejen věnovat pozornost inspirovaným proroctvím o těchto závěrečných dnech ničemného systému věcí, ale musíme také pevně zakládat svou víru především na drahocenné oběti Krista Ježíše a na nádherných Božích slibech, které z této oběti vyplývají. (Hebrejcům 6:17–19; 9:14; 1. Petra 1:18, 19; 2. Petra 1:16–19) Jehovův lid si velmi přeje vidět konec tohoto zlého systému věcí, a proto někdy vyslovoval domněnky o tom, kdy má vypuknout „velké soužení“, a dokonce v té souvislosti vypočítával délku života generace roku 1914. „Moudré srdce“ však nezískáme přemítáním o tom, kolik let nebo dnů trvá jedna generace, ale tím, že myslíme na to, jak „počítat své dny“ v radostné chvále Jehovy. (Žalm 90:12) *Z pojmu „generace“, jak jej použil Ježíš, neplyne žádné pravidlo pro počítání času. Tento pojem se vztahuje především na lidi, kteří žijí ve stejné době, v určité historické etapě, a mají určité charakteristické rysy.* (kurzíva moje)

⁷ V souladu s tím, co bylo uvedeno výše, napsal profesor historie Robert Wohl v knize *The Generation of 1914* (Generace roku 1914): „Z historického hlediska není vymezena chronologickými hranicemi . . . Není to časová úsečka ohraničená dvěma daty.“ Poukázal však na to, že první světová válka vyvolala „nepřekonatelný pocit, že byla přervána všechna pouta s minulostí“, a dodal: „Ti, kdo prožili válku, se nikdy nemohli zbavit pocitu, že v srpnu 1914 skončil jeden svět a začal jiný.“ To jsou skutečně pravdivá slova! Upozorňují nás na samotné jádro problému. „Tato generace“ žijící od roku 1914 zažila děsivé změny. Viděla, jak je země prosáklá krví milionů lidí. Na celém světě se prudce šíří války, genocida, terorismus, zločinnost a neúcta k zákonům. Planetu sužuje hlad, nemoci a nemravnost. Ježíš svým učedníkům adresoval proročká slova: „Také až uvidíte, že se to děje, vězte, že Boží království je blízko. Vpravdě vám říkám: Tato generace rozhodně nepomine, dokud se to všechno nestane.“ (Lukáš 21:31, 32)

Další potvrzení nového výkladu přišlo ve *Strážné věži* z 15. prosince 1995:

Co je „generace“, o které Ježíš často mluvil? Ježíš tento výraz uplatňoval na tehdy žijící lidi a na jejich ‚slepé vůdce‘, kteří společně tvořili židovský národ. (Matouš 11:16; 15:14; 24:34) (11/1, strana 14)

Co je míněno výrazem „tato generace“ v souvislosti s konečným splněním Ježíšova proroctví zaznamenaného v Matoušovi 24:34–39? Ježíš zjevně mluvil národy, které vidí znamení Kristovy přítomnosti, ale nemění svůj způsob života. (11/1, strany 19, 31)

Bude to znít překvapivě, ale nové dogma nevydrželo déle než do roku 2007 – 2008. Půdu pro další změnu připravila *Strážná věž* z 1. května 2007, která zrušila 70 let platnou nauku o tom, že všichni Svědkové Jehovovi (až na ojedinělé výjimky), kteří byli pokřtěni po roce 1935, patří do velkého zástupu s pozemskou nadějí. Výjimky, o kterých jsem se zmínil v přecházející větě, se vztahovaly na to, že pokud někdo ze Svědků Jehovových, pokřtěných do roku 1935, odpadl od víry, mohl jej nahradit jiný svědek pokřtěný po roce 1935, jemuž svatý duch začal svědčit o nebeské naději.

Zejména od roku 1966 se proto věřilo, že výběr křesťanů s nebeskou nadějí skončil v roce 1935. Zdálo se, že tomu odpovídala i další skutečnost. Téměř všichni, kdo byli pokřtěni po roce 1935, totiž mají pozemskou naději. Jestliže byl od té doby někdo povolán k nebeské naději, mělo se za to, že je pouze náhradou za pomazaného křesťana, který se prokázal jako nevěrný.

Není pochyb o tom, že pokud někdo z pomazaných odpadne od pravdy a nečiní pokání, Jehova povolá na jeho místo někoho jiného. (Římanům 11:17–22) Počet skutečně pomazaných křesťanů, kteří se stali nevěrnými, ale pravděpodobně není velký. V průběhu doby však někteří z těch, kdo byli pokřtěni po roce 1935, obdrželi svědectví svatého ducha, že mají nebeskou naději. (Římanům 8:16, 17) *Proto se zdá, že nemůžeme stanovit konkrétní datum, kdy výběr křesťanů povolávaných k nebeskému životu končí.* (str. 31, kurzíva moje)

Tato důležitá změna v tom, jak dlouho na zemi mohou přibývat noví Svědkové Jehovovi s nebeskou nadějí, byla ale ve skutečnosti pouze prvním krokem k nejnovější definici pojmu „generace“. Od roku 2008 se pojem „generace“ z Matouše 24 v podání Svědků Jehovových vztahuje právě a pouze jenom na Kristovy pomazané bratry z řad Svědků Jehovových, kteří v dané chvíli žijí na zemi! Tak to můžeme číst ve *Strážné věži* z 15. února 2008, str. 23, 24:

Generace, která uvidí znamení

¹⁰ V minulosti bylo v tomto časopise vysvětleno, že „tato generace“, o které se mluví v Matoušovi 24:34, se v prvním století vztahovala na „tehdejší generaci nevěřících Židů“. Toto vysvětlení se zdálo logické, protože ve všech ostatních zaznamenaných případech, kdy Ježíš použil slovo „generace“, ho uvedl v negativním smyslu a většinou i s negativním přídavným jménem jako například „ničemná“. (Mat. 12:39; 17:17; Mar. 8:38) Ve *Strážné věži* proto bylo napsáno, že v novodobém splnění měl Ježíš na mysli ničemnou ‚generaci‘

nevěřících, kteří uvidí jak znamení „závěru systému věci“ (*syn-te-lei'a*), tak i konec (*te'los*) tohoto systému.

¹¹ Je pravda, že když Ježíš použil slovo „generace“ v negativním smyslu, mluvil o ničemných lidech své doby nebo mluvil přímo k nim. Platí to však i o jeho výroku zapsaném u Matouše 24:34? Vzpomeňte si, že čtyři jeho učedníci za ním přišli „soukromě“. (Mat. 24:3) Když k nim mluvil, žádný negativní výraz u slovního spojení „tato generace“ neuvedl. Apoštolové proto bezpochyby pochopili, že k té „generaci“, která nepomine, „dokud se to všechno nestane“, patří oni i další tehdejší učedníci.

¹⁴ Na rozdíl od nevěřících měli Ježíšovi učedníci nejen znamení vidět, ale také chápat jeho význam. Měli se z rysů tohoto znamení „učít“ a „vědět“, co skutečně znamenají. Měli plně pochopit, že Ježíš „je blízko u dveří“. Je pravda, že částečné splnění Ježíšových slov viděli v prvním století jak nevěřící Židé, tak i věrní pomazaní křesťané. Pouze jeho pomazaní následovníci se však z oněch událostí dokázali učít a tak pochopit skutečný význam toho, co viděli.

¹⁵ Lidé bez duchovního porozumění mají dojem, že žádné znamení Kristovy přítomnosti není vidět, a už vůbec ne se „zarážející nápadností“. Myslí si, že to, co se děje dnes, se dělo i v minulosti. (2. Petra 3:4) Naproti tomu *Kristovi věrní pomazaní bratři* — novodobá Janova třída — toto znamení rozpoznali, jako by to byl blesk ozařující oblohu, a chápou jeho skutečný význam. *Jako skupina tvoří pomazaní novodobou „generaci“, která nepomine, „dokud se to všechno nestane“.* Z toho vyplývá, že až začne předpověděné velké soužení, někteří z Kristových pomazaných bratrů budou ještě na zemi. (kurzíva moje)

Od stoleté generace ke generaci zhruba šestatřicetileté a od ní ke generaci sedmdesáti pěti let. Od lidí, kteří se narodili v 19. století a tak byli v roce 1914 dospělí přes patnáctileté výrostky roku 1914 až k nemluvňatům téhož roku. On nemluvňat roku 1914 k lidem ze světa, jejichž věk s rokem 1914 nemá nic společného. Od lidí ze světa ke všem „pomazaným“ svědkům, kteří kdy budou žít. A odtud kam?

Tak v době psaní této úvahy, v březnu 2009, nic z původního dogmatu o generaci roku 1914, za jehož zpochybnění okamžitě následovalo vyloučení z řad Svědků Jehovových, již neplatí. Naopak, dnes se pojem generace z Matouše 24:34 nevztahuje ani na rok 1914, ani na běžné lidi v té době narozené, ale vztahuje se pouze na třídu pomazaných křesťanů z řad Svědků Jehovových – lhotejno kdy se narodili! Hlavním kritériem paradoxně je, že musí být v době příchodu Armagedonu naživu!

Je patrné, že se pojem generace roku 1914 zcela vyprázdnil, a je rovněž patrné, že podobný osud nutně čeká i rok 1914.

4. Problém nahrazování

Problém nahrazování můžeme velmi dobře pozorovat na vývoji nauky o tom, kdo bude žít na nebi a kdo na zemi. Russell původně učil (a Rutherford tuto nauku v době psaní brožury *Miliony* stále zachovával), že do nebe půjdou dvě skupiny lidí, Kristova nevěsta a velký zástup. Kristovou nevěstou Russell rozuměl ty své stoupence, kteří se zcela oddají Kristu a jeho dílu, a tato nevěsta měla sestávat z celkového počtu 144 000 věrných (Zj 7:4; 14:1). Russell je také, a pouze je, zařadil mezi takzvané „malé stádo“ z Lukáše 12:32. Pouze toto „malé stádo“, v důsledku své naprosté věrnosti Kristu, obdrží cenu nejvyšší, nesmrtelnost.

Naproti tomu počet lidí velkého zástupu nebyl dán (Zj 7:9) a patřit k němu měli všichni ti, kteří se také upřímně snažili uctívat Boha v době před skonáním světa. Naneštěstí jim jejich lidská přirozenost zabránila oddat se Boží věci cele; proto nebudou spolu s Kristem na nejvyšším místě v nebi, ale na jiné nebeské úrovni. Ani neobdrží nesmrtelnost, pouze věčnou duchovní existenci, podobnou existenci poslušných andělů. Nicméně, zcela jistě budou v nebi, protože podle Russella pro křesťany neexistuje jiné než nebeské povolání, nebeský život. (*The New Creation*, (Nové stvoření), str. 93, 169, 178, angl; Hlasatelé, 160-161).

Jinými slovy, velký zástup měl rozhodně být v nebi.

Rutherford toto učení převzal, ale protože v roce 1925 nenastal konec světa a v polovině 30. let začalo svědků přibývat – například v roce 1935 se k nebeské naději hlásilo 50 000 lidí, to jest symboly v tom roce přijímalo kolem 50 000 lidí (a další tisíce v letech předtím, od roku 1874 do roku 1935, a další tisíce musely přijímat od roku 33 n. l. do roku 1874 n. l.) – vznikl závažný naukový problém: Kam s nimi? Vždyť Badatelů Bible (od roku 1931 Svědků Jehovových) s údajným nárokem na členství ve třídě Kristovy nevěsty bylo najednou daleko více než 144 000. Druhý prezident se s problémem vyrovnal tak, že v roce 1935 zavrhl 60 let platnou nauku o nebeské naději pro velký zástup a prohlásil, že velký zástup je pozemská třída a jeho příslušníci nemohou žít v nebi, které je vyhrazeno pouze pro členy Kristovy nevěsty. Podle Rutherforda lidé patřící ke Kristově nevěstě pak již byli vesměs shromážděni právě do roku 1935. To znamená, že všichni, kdo se ke Svědkům Jehovovým přidali krátce před rokem 1935, a všichni, kdo se k nim přidají od tohoto okamžiku, již nepatří do nebe, ale jsou součástí velkého zástupu s pozemskou nadějí.

Jinými slovy, velký zástup byl od této chvíle rozhodně na zemi.

Ukažme si nyní podrobněji, jak Rutherford nepřišel s ničím novým, ale pouze nahradil stávající nauky.

Russell učil, že nebeská naděje jak pro vstup mezi třídu Kristovy nevěsty, tak pro členy velkého zástupu, byla v zásadě uzavřena v roce 1881, ačkoli ve výjimečných případech se někteří jednotlivci k těmto dvěma nebeským třídám mohly přiřadit i poté, Proto Russell povzbuzoval všechny, kdo se k němu přidávali, aby na nebeské povolání neztráceli

naději, ačkoli již může být mnoho let po roce 1881. Nicméně, od října roku 1881 se zvěstovalo i pozemské povolání, a lidé, kteří na ně reagovali, se mohli zařadit mezi ty, kdo přežijí rok 1914, a jako odměnu obdrží věčný život na zemi. (*The Divine Plan of Ages* (Božský plán věků), str. 203-204; 210-214, angl.; *Thy Kingdom Come*, (Přijď tvé království), str. 218-222, angl;).

Když Rutherford měnil – nahrazoval – nauku o velkém zástupu, musel se vypořádat s tím, aby se další potenciální zájemci pro vstup do společenství již vůbec nehlásili do nebe, ale počítali pouze se životem na zemi.

Ale ani v tomto případě Rutherford nepřišel s ničím novým, ale inspiroval se Russellovým termínem pro vstup do nebe – s tím rozdílem, že jeho prahem roku na nanebevstoupení nebyl rok 1881, ale rok 1935. A jak jinak, i on povolil občasně výjimky ke vstupu do nebeské brány i po roce 1935. Russel dosadil členy Kristovy nevěsty přímo na trůn s Ježíšem Kristem, zatímco velký zástup umístil před nebeský trůn, aby tím (kromě již zmíněné nesmrtnosti vs věčný život) dokumentoval rozdíl v míře věrnosti a následné výši odměny mezi těmito dvěma nebeskými třídami. Rutherford převzal to, že členové velkého zástupu neobdrží nesmrtnost, ale pouze věčný život, a přemístil jejich působiště na zem.

Tak se v žádném z výše uvedených případů nejednalo o žádné významné nové světlo, ale o převzetí desetiletí používaných stávajících naukových prvků a jejich použití v rámci jiných teritoriálních (kde kdo bude), temporálních (odkdy tam bude) a existenciálních (jak tam bude) kategorií. Srovnajme:

	Russell	Rutherford
Kristova nevěsta	na trůnu v nebi	na trůnu v nebi
Malé stádo	nesmrtnost	nesmrtnost
144 000	do roku 1881 (výjimky ano)	do roku 1935 (výjimky ano)
Velký zástup	před trůnem v nebi	na zemi
	věčný život andělské podstaty	věčný život lidské podstaty
	do roku 1881	od roku 1935 dodnes

Svědkové Jehovovi udělali stejnou věc, nahrazení starého (ale již neznámého) zdánlivě novým a vzrušujícím, a to s ohledem k dalšímu nesplněnému proroctví z brožury *Miliony*. Tentokrát se nahrazení týkalo patriarchů, kteří od roku 1925 měli obývat Beth Sarim v San Diegu. S jejich vzkříšením v roce 1925 a jejich spravováním nové země byl spojen text ze Žalmu 45:16, 17. Svědkové Jehovovi učili této nauce ještě po druhé světové válce. Nicméně, když nejprve tuto nauku v 50. letech konečně opustili a když kolem roku 1972 znovu zavedli úřady jmenovaných starších, uplatnili původní honorární úlohu těchto patriarchů na všechny starší (presbytery) mezi Svědky Jehovovými – pro starší to byla ohromná přednost a nové zjevení, ale ve skutečnosti se opět jednalo pouze o nahrazení nikdy nevzkříšených patriarchů „právě objevenými“ staršími.

Vzhledem k tomuto letitému problému nahrazování starého nikoli novým, ale starým a upraveným podle potřeby, může být v případě Svědků Jehovových patřičně uvést Ježíšovo znázornění slova z Matouše 9:16, 17:

Nikdo nezalátá starý šat záplatou z neseprané látky; nebo se ten přišitý kus ze šatu vytrhne a díra bude ještě větší. A mladé víno se nedává do starých měchů, jinak se měchy roztrhnou, víno vyteče a měchy přijdou nazmar. Nové víno se dává do nových měchů, a tak se uchová obojí. (Ekumenický překlad)

Zdá se více než zřejmým, že konstantní záplatování starého učení novými významy způsobuje stále větší díru v naukovém systému Svědků Jehovových, a že je jenom otázkou času, kdy měchy prasknou, víno vyteče a stavba se zhroutí.

5. Problém událostí

Tento problém spočívá v tom, že studenti Bible vesměs chápou události (politické, kulturní, společenské a další), ke kterým dochází v jejich době, jako potvrzení jejich teorie o skonávání světa. Russell a Rutherford se pochopitelně v této oblasti velmi angažovali a není nijak obtížné na jejich příkladě prokázat, že to není cesta, kterou by se Svědkové Jehovovi měli ubírat. Příkladem z působení Russella a Rutherforda je mnoho, ale klasickou ukázkou v brožurě *Miliony* je jejich hodnocení (které Rutherford převzal od Russella), rusko-turecké války v roce 1878 a Balfourovy deklarace v roce 1917. Obě události komentují jako nesporný důkaz toho, že skonání světských systémů je bezprostředně blízko právě proto, že Židům jsou přiznána práva a navracejí se do Palestiny. V danou chvíli snad takové komentáře mohou znít přesvědčivě, zvláště vyhledá-li se odpovídající biblický text, ale zatím se ani jednou neprokázaly jako směřodatné. A z odstupu několika let nebo desetiletí pak mohou znít až směšně, jako například tato citace z brožury *Miliony*, str. 23.

Zvláštní denní zpráva z 1. března 1920 praví „3000 školních dětí jeruzalémských, slavíce slavnost stánků, nasázely 500 stromů v předměstích jeruzalémského města. Dle lesního programu má se nasázeti letošního roku celkem jeden milion stromů.

Jiná denní zpráva zaznamenává pod datem 26. března 1920: „... dnes kvete na pusté kdysi půdě 150 000 olivových stromů a 10 000 mandlových. Loňského roku bylo prodáno 100 000 liber mandlí, které dohromady s prodanou koží a vlnou hovězího a skopového chovu vynesly 15 procent základního kapitálu“.

Ačkoli se výše uvedené odvolává na některé texty zaznamenané u Izajáše, je patrné, že tak bylo lze učinit v libovolné době následující po 8. století p.n.l., a z dnešního pohledu si opravdu musíme klást otázku, jak vůbec někdo mohl pokládat za důkaz nastávajícího konce světa to, že „3000 školních dětí jeruzalémských, slavíce slavnost stánků, nasázely 500 stromů“ nebo to, že se prodalo 100 000 liber mandlí.

Další stoletý problém Svědků Jehovových tedy spočívá právě v tom, že od dob prvních dvou prezidentů neustále dokazují svůj správný výklad Bible politickými, kulturními a

společenskými událostmi a trendy. Zatímco se kolem roku 1930, po asi 50 letech své přízně židovskému etniku, zcela rozloučili s názorem, že by Bůh měl cokoli společného se současným židovským národem, nezabránilo jim to, aby neúnavně komentovali každou větší či menší událost v duchu: „A přesně to bylo v Bibli předpovězeno a dokazuje to, že konec je blízko“. Stačí si vzít k ruce základní učebnice věrouky z posledních 40 let. K nim patří *Pravda, která vede k věčnému životu* (1968, kap. 10), *Můžeš žít navždy v pozemském ráji* (1982, kap. 18), *Poznání, které vede k věčnému životu* (1995, kap. 11), *Co Bible doopravdy říká* (2005, kap. 8 a dodatek) nebo *Zjevení – jeho slavné vyvrcholení se přiblížilo* (1988, celá kniha).

Závěr

Brožura *Miliony* byla vydána ve Spojených státech amerických v polovině roku 1920 a v Čechách v roce 1922. Vzhledem k jejímu vydání můžeme hovořit o několika prvenstvích. Byla prvním větším dílem druhého prezidenta tehdejších badatelů Bible, současných Svědků Jehovových, prvním úspěšným dílem vydaným po smrti Charlese Taze Russella a prvním pokusem překonat období krize, do kterého se celé hnutí dostalo v důsledku smrti svého zakladatele, nesplněných proroctví a pronásledování kvůli neutrálnímu postoji vůči světové válce.

Brožura *Miliony* zcela splnila svůj účel. Napsaná v relativně tolerantním duchu vysvětlila, proč nedošlo ke splnění Russellových proroctví, a zároveň poukázala na rok 1925 jako na další zásadní předěl v dějinách lidstva. Boží království se v tomto roce definitivně chopí vlády, Abrahám, Izák, Jákob a další věrní muži starých dob zcela jistě budou vzkříšeni a budou se podílet na správě země a obnovené lidské společnosti. Ta bude sestávat z mnoha milionů právě žijících lidí, ke kterým budou přidány miliony vzkříšených lidí. Všude bude hojnost; smrti, kde je tvé žihadlo?

Nicméně, brožura *Miliony* v sobě obsahuje zárodky nejenom jednoho, ale celé řady problémů, kterými trpěli bývalí badatelé Bible a jimiž trpí jejich současní následovníci, Svědkové Jehovovi. Založena na mylném předpokladu, že dobu naplnění biblických proroctví lze vypočítat, posvětila používání časových údajů z Bible pro stanovení času skonání světa, přizpůsobila bývalé nauky současným okolnostem a nahradila neplatné kategorie novými, které byly předem odsouzeny k zániku; dovodila, že světové události musí nutně podporovat teorii o konci světa; a konečně, pro své nové čtenáře (například v Československu) naprosto nedostatečně osvětlila minulost, ze které vycházela. Tak vytvořila dojem, že vše je v pořádku a že chyby, pokud nějaké vůbec byly, nestojí za to nějak zvlášť rozebírat. Budoucnost je v upravených naukách. A pokud se dnešní nauky zítra opět nesplní? Pak ať mrtví pohřbí své mrtvé a nic netušící živí ať se chopí nových světél.

Doslov

Krátce po úvodních slovech v brožuře *Miliony* vyzval bratr J. F. Rutherford své čtenáře takto (str. 8):

Nechť každý uvažuje o všem a vše bedlivě prozkoumá a porovná ve světle dnešních událostí a teprve učiní si úsudek. Kde kdo, každý by měl se o všem přesvědčiti a ne nechati si namluviti, že zkoumání jakékoli otázky týkající se Bible jest nebezpečným nebo nestojí za to. Omyl a blud přejí si vždy pravdu zastíniti tmou, pravda však žádá vždy světla, toužíc po něm. Omyl bojí se jakéhokoli prozkoumání, pravda je však žádá. Světlo a pravda jsou souznační přátelé.

V duchu těchto slov – až znovu bude číst ve Strážné věži o tom, že zazářilo nové světlo – ať ten který svědek Jehovův ve světle událostí minulých i přítomných svědomitě prozkoumá, zda souznačným přítelem právě předkládaného nového světla je pravda nebo lež.

Nebo snad jenom tak trochu nahrazování a zamlčování a zamlžování.

Jakoubek Stříbrný

Použitá literatura

Charles Taze Russel, *Studies in the Scriptures, Studie písem, Dawn Bible Students Association*, vydání z roku 2000.

1. The Divine Plan of the Ages, (Božský plán věků)
2. The Time Is at Hand, (Čas se přiblížil)
3. Thy Kingdom Come, (Přijď tvé království)
4. The Battle of Armageddon, (Bitva armagedonská)
5. The Between God and Man, (Smíření mezi Bohem a člověkem)
6. The New Creation, (Nové stvoření)

Tyto knihy jsou dostupné na www.dawnbible.com

Joseph Franklin Rutherford, *Millions Now Living Will Never Die* (Miliony nyní žijících lidí nikdy nezemřou), 1922, české vydání

Jakoubek Stříbrný, *Svědkové Jehovovi a Izrael*, 2006, online na www.rozcesti.org

Raymond Franz, *Hledání křesťanské svobody*, 2007, české vydání, Kernberg Publishing

James Penton, *Apocalypse Delayed*, (Opožděná apokalypsa), University of Toronto Press, 1997

Svědkové Jehovovi, *Hlasatelé Božího království*, 1993, WTBT, české vydání

Carl Olof Jonsson, *The Gentile Times Reconsidered*, (Časy pohanů přehodnoceny), Commentary Press, 1986

Příloha: Závěť C. T. Russella

[R5999 : page 358]

WILL AND TESTAMENT OF CHARLES TAZE RUSSELL

Having at various times during past years donated to the WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY all of my personal possessions except a small personal bank account of approximately two hundred dollars, in the Exchange National Bank of Pittsburgh, which will properly be paid over to my wife if she survives me, I have merely love and Christian good wishes to leave to all of the dear members of the Bible House Family--and all other dear colaborers in the Harvest work--yea, for all of the household of faith in every place who call upon the name of the Lord Jesus as their Redeemer.

However, in view of the fact that in donating the journal, ZION'S WATCH TOWER, the OLD THEOLOGY QUARTERLY and the copyrights of the MILLENNIAL DAWN SCRIPTURE STUDIES Books and various other booklets, hymn-books, etc., to the WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY, I did so with the explicit understanding that I should have full control of all the interests of these publications during my life time, and that after my decease they should be conducted according to my wishes. I now herewith set forth the said wishes--my will respecting the same--as follows:

AN EDITORIAL COMMITTEE OF FIVE

I direct that the entire editorial charge of ZION'S WATCH TOWER shall be in the hands of a committee of five brethren, whom I exhort to great carefulness and fidelity to the Truth. All articles appearing in the columns of ZION'S WATCH TOWER shall have the unqualified approval of at least three of the committee of five, and I urge that if any matter approved by three be known or supposed to be contrary to the views of one or both of the other members of the committee, such articles shall be held over for thought, prayer and discussion for three months before being published--that so far as possible the unity of the faith and the bonds of peace may be maintained in the Editorial management of the journal.

The names of the Editorial Committee (with such changes as may from time to time occur) shall all be published in each number of the journal--but it shall not in any manner be indicated by whom the various articles appearing in the journal are written. It will be sufficient that the fact be recognized that the articles are approved by the majority of the committee.

As the Society is already pledged to me that it will publish no other periodicals, it shall also be required that the Editorial Committee shall write for or be connected with no other publications in any manner or degree. My object in these requirements is to safeguard the committee and the journal from any spirit of ambition or pride or headship, and that the Truth may be recognized and appreciated for its own worth, and that the

Lord may more particularly be recognized as the Head of the Church and the Fountain of Truth.

Copies of my Sunday discourses published in the daily newspapers covering a period of several years have been preserved and may be used as editorial matter for The WATCH TOWER or not, as the committee may think best, but my name shall not be attached nor any indication whatever given respecting the authorship.

Those named below as members of the Editorial Committee (subject to their acceptance) are supposed by me to be thoroughly loyal to the doctrines of the Scriptures-- especially so to the doctrine of the Ransom--that there is no acceptance with God and no salvation to eternal life except through faith in Christ and obedience to His Word and its spirit. If any of the designated ones shall at any time find themselves out of harmony with this provision they will be violating their consciences and hence committing sin if they continue to remain members of this Editorial Committee-- knowing that so to do would be contrary to the spirit and intention of this provision.

The Editorial Committee is self-perpetuating, in that should one of these members die or resign, it will be the duty of the remainder to elect his successor, that the journal may never have an issue without a full Editorial Committee of five. I enjoin upon the committee named great caution in respect to the election of others to their number--that purity of life, clearness in the Truth, zeal for God, love for the brethren and faithfulness to the Redeemer shall be prominent characteristics of the one elected. In addition to the five named for the committee I have named five others from whom I prefer that selection should be made for any vacancies in the Editorial Committee, before going outside for a general selection--unless in the interim, between the making of this Will and the time of my death, something should occur which would seem to indicate these as less desirable or others more desirable for filling the vacancies mentioned. The names of the Editorial Committee are as follows:

WILLIAM E. PAGE,
WILLIAM E. VAN AMBURGH,
HENRY CLAY ROCKWELL,
E. W. BRENNEISEN,
F. H. ROBISON.

The names of the five whom I suggest as possibly amongst the most suitable from which to fill vacancies in the Editorial Committee are as follows: A. E. Burgess, Robert Hirsh, Isaac Hoskins, Geo. H. Fisher (Scranton), J. F. Rutherford, Dr. John Edgar.

The following announcement shall appear in each issue of THE WATCH TOWER, followed by the names of the Editorial Committee:

ZION'S WATCH TOWER EDITORIAL COMMITTEE

This journal is published under the supervision of an Editorial Committee, at least three of whom must have read and have approved as TRUTH each and every article appearing in these columns. The names of the Committee now serving are: (names to follow.)

As for compensation, I think it wise to maintain the Society's course of the past in respect to salaries--that none be paid; that merely reasonable expenses be allowed to those who serve the Society or its work in any manner. In harmony with the course of the Society, I suggest that the provision for the Editorial Committee, or the three that shall be actively engaged, shall consist of not more than a provision for their food and shelter and ten dollars per month, with such a moderate allowance for wife or children or others dependent upon them for support as the Society's Board of Directors shall consider proper, just, reasonable-- that no provision be made for the laying up of money.

I desire that the OLD THEOLOGY QUARTERLY continue to appear as at present, so far as the opportunities for distribution and the laws of the land will permit, and that its issues shall consist of reprints from the old issues of THE WATCH TOWER or extracts from my discourses, but that no name shall appear in connection with the matter unless the same is required by law.

It is my wish that the same rules apply to the German, the French, the Italian, the Danish and the Swedish or any other foreign publications controlled or supported by the

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY.

I will that a copy of this paper be sent to each one whose name has appeared above as of the Editorial Committee or the list from whom others of that committee may be chosen to fill vacancies and also to each member of the Board of Directors of the WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY. This shall be done immediately on my death being reported, so that within a week, if possible, the persons named as of the Editorial Committee may be heard from, their communications being addressed to the Vice-President of the WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY--whoever may be holding that office at that time. The answers of those appointed shall be to the point, indicating their acceptance or rejection of the provisions and terms specified. A reasonable time shall be allowed for any one mentioned who may be absent from the city or from the country. Meantime the remainder of the committee of at least three shall proceed to act in their capacity as editors. It shall be the duty of the officers of the Society to provide the necessary arrangements for these members of the Editorial Committee and to assist them in their duties in every possible manner, in compliance with the engagements made with me bearing on this matter.

I have already donated to the WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY all my voting shares therein, putting the same in the hands of five Trustees, as follows: Sr. E. Louise Hamilton, Sr. Almeta M. Nation Robison, Sr. J. G. Herr, Sr. C. Tomlins, Sr. Alice G. James. [R6000 : page 359]

These Trustees shall serve for life. In event of deaths or resignations successors shall be chosen by the WATCH TOWER SOCIETY Directors and Editorial Committee and the remaining Trustees after prayer for Divine guidance.

I now provide for the impeachment and dismissal from the Editorial Committee of any member thereof found to be unworthy the position by reason of either doctrinal or moral laches, as follows:

At least three of the Board must unite in bringing the impeachment charges, and the Board of Judgment in the matter shall consist of the WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY'S trustees and the five trustees controlling my voting shares and the Editorial Committee, excepting the accused. Of these sixteen members at least thirteen must favor the impeachment and dismissal in order to effect the same. **[R6000 : page 359]**

DIRECTIONS FOR FUNERAL

I desire to be buried in the plot of ground owned by our Society, in the Rosemont United Cemetery, and all the details of arrangements respecting the funeral service I leave in the care of my sister, Mrs. M. M. Land, and her daughters, Alice and May, or such of them as may survive me, with the assistance and advice and cooperation of the brethren, as they may request the same. Instead of an ordinary funeral discourse, I request that they arrange to have a number of the brethren, accustomed to public speaking, make a few remarks each, that the service be very simple and inexpensive and that it be conducted in the Bible House Chapel or any other place that may be considered equally appropriate or more so.

MY LEGACY OF LOVE

To the dear "Bethel" family collectively and individually I leave my best wishes, in hoping for them of the Lord His blessing, which maketh rich and addeth no sorrow. The same I extend in a still broader sweep to all the family of the Lord in every place--especially to those rejoicing in the Harvest Truth. I entreat you all that you continue to progress and to grow in grace, in knowledge, and above all in love, the great fruit of the Spirit in its various diversified forms. I exhort to meekness, not only with the world, but with one another; to patience with one another and with all men, to gentleness with all, to brotherly kindness, to godliness, to purity. I remind you that all these things are necessary for us, necessary that we may attain the promised Kingdom, and that the Apostle has assured us that if we do these things we shall never fail, but that "so an entrance shall be ministered unto us abundantly into the everlasting Kingdom of our Lord and Savior Jesus Christ."

It is my wish that this my last Will and Testament be published in the issue of THE WATCH TOWER following my death.

My hope for myself, as for all the dear Israel of God, is that soon we shall meet to part no more, in the First Resurrection, in the Master's presence, where there is fulness of joy forevermore. We shall be satisfied when we awake in His likeness--

"Changed from glory unto glory."

(Signed) CHARLES TAZE RUSSELL.

PUBLISHED AND DECLARED IN THE PRESENCE OF THE WITNESSES
WHOSE NAMES ARE ATTACHED:

MAE F. LAND,
M. ALMETA NATION,
LAURA M. WHITEHOUSE.

DONE AT ALLEGHENY, PA., JUNE TWENTY-NINE, NINETEEN HUNDRED
AND SEVEN.